

Årsredovisning 2021

UHM-2022-0043

Generaldirektören har ordet

Återigen har vi haft ett år som har satt fokus på upphandlingsfrågorna. Händelser i omvärlden har visat vilka risker som finns i försörjningen. Förutom att pandemin har fortsatt skölja över världen i vågor ser vi hot om handelshinder och andra orosmoln inom EU och globalt. Upphandlingsmyndigheten behöver ha ögonen öppna för att uppmärksamma och förmedla förändringar som sker i vår omvärld som kan påverka samhällets försörjning.

Jag ser att frågorna om offentlig upphandling får allt större betydelse. Behoven av att använda offentlig upphandling som strategiskt verktyg för samhällsutveckling ökar och därmed ökar förväntningarna på oss. Det räcker inte att vi enbart ger stöd i hur offentliga affärer kan bedrivas. Vi behöver även bidra till att den offentliga inköpsverksamheten ges bättre förutsättningar och att samordning av den offentliga köpkraften ökar för att förändra och skapa långsiktiga lösningar på samhällsutmaningarna.

För att säkerställa att vi kan svara upp mot förändringen har vi tagit fram en ny strategi för myndigheten. Inriktningen är att vi både ska ge stöd i inköpsarbete som får effekt ”här och nu” och bidra till långsiktiga samhällsförändringar på många års sikt. På kort sikt är målet med vår verksamhet att effektivisera de offentliga affärerna. Viktiga leveranser under året som bidrar till målet är vårt stöd för att både förbereda och ställa krav på hållbart byggande och vår tjänst Frågeservice. Frågeservice har genomgått en fantastisk utveckling sedan starten och det är bra att allt fler hittar till oss. För att kunna fokusera våra resurser till verksamheten som har effekt på samhällsutvecklingen på lång sikt är vår ambition att vårt stöd på webben ska svara på många frågor och därmed täcka de mest närliggande behoven.

På medellång sikt ska vi bidra till att utveckla förutsättningarna för den offentliga affären. Inom regeringsuppdraget om ändamålsenlig inköpsorganisering har vi under året utrett vad som utgör en ändamålsenlig inköpsorganisation och utvecklat en metod som kan användas för utveckling och uppföljning av intern styrning av inköpsverksamhet. En annan viktig förutsättning för bättre offentliga affärer är att ha tillgång till statistik och rätt faktaunderlag. Som ny statistikmyndighet har året inneburit hårt arbete med att ta fram en teknisk plattform som ska kunna leverera bra underlag. Men arbetet har också visat att regelverket inte används som det är tänkt. Att rätt uppgifter fylls i vid annonsering av upphandling är avgörande för att få bra statistik. Där ser vi brister i dag. Därför är det nödvändigt att regeringen ändrar reglerna i samband med införandet av e-forms så att det blir obligatoriskt att lämna fler nödvändiga uppgifter vid annonseringen.

På lång sikt ska vår verksamhet bidra till att förändra och skapa framtida lösningar för att de offentliga affärerna ska kunna möta samhällsutmaningar. För att nå detta mål är samverkan och möjligheten att driva på innovativa lösningar med de offentliga affärerna nödvändigt. Under året har arbetet med att skapa innovationsupphandlingsarenan Afori inletts. Det blir en viktig plattform för samverkan kring innovationsupphandling under 2022.

Vi påverkar också utvecklingen på vårt område långsiktigt genom att bidra med vårt perspektiv i remissvar. Under året har vi svarat på ett stort antal remisser och det är glädjande att se att vi får genomslag för våra synpunkter. Antalet remisser ökar då upphandling fångas i många olika sammanhang. Det är viktigt att vi med vår expertkunskap svarar på remisserna, men det är också väsentligt att vi noga prioriterar de remisser där våra inspel kan få störst effekt.

Vårt interna långsiktiga mål är att vi ska vara en inspirerande arbetsplats där alla vill och kan göra skillnad. Det är en förutsättning för att vi ska kunna leverera de långsiktiga effekter vi vill. För att ge hela organisationen, både medarbetare och chefer, de bästa förutsättningarna har vi genomfört ett omfattande utvecklingsarbete under året. Vi har skapat en ny organisationsstruktur, nya processer och arbetat med den strategiska kompetensförsörjningen. Syftet med detta är att ge bättre förutsättningar för intern effektivitet med en mer tillitsbaserad ledning och styrning. Med dessa anpassningar går jag in i 2022 med förvisning om att vi är förberedda för de utmaningar vi möter. Nu får vi en organisation som kan växa och fortsätta bidra till sunda offentliga affärer för en hållbar framtid.

Inger Ek

Stockholm i februari 2022

Innehåll

Om årsredovisningen	5
Resultatredovisning	8
1. Resultat i korthet.....	9
2. Effektivisera offentliga affärer.....	15
3. Utveckla förutsättningarna	32
4. Förändra och skapa framtida lösningar.....	39
5. En inspirerande arbetsplats där alla vill och kan göra skillnad.....	48
Finansiell redovisning	51
6. Resultaträkning	52
7. Balansräkning	53
8. Anslagsredovisning.....	55
9. Tilläggsupplysningar och noter.....	56
10. Sammanställning över väsentliga uppgifter	66
Bilagor	67

Om årsredovisningen

I Upphandlingsmyndighetens årsredovisning redovisas resultaten, intäkterna och kostnaderna för vår verksamhet.

Upphandlingsmyndighetens uppdrag

Upphandlingsmyndigheten har det samlade ansvaret för att utveckla, förvalta och stödja den upphandling som genomförs av upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer.

Vi ska verka för en rättssäker, effektiv och socialt och miljömässigt hållbar upphandling till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling. Vi ska även bidra till att den offentliga upphandlingens strategiska betydelse tas till vara och att den bidrar till att främja innovativa lösningar.

Vi ska även ge vägledning i statsstödsfrågor till kommuner och regioner.

Resultatredovisning

Resultatredovisningen går ut på att analysera och bedöma verksamhetens resultat och utveckling. Resultaten redovisas i förhållande till de uppgifter som framgår av Upphandlingsmyndighetens instruktion och de mål och krav som regeringen har angett i regleringsbrev eller andra beslut.

Resultatredovisningen är indelad enligt våra tre långsiktiga mål:

- Effektivisera offentliga affärer
- Utveckla förutsättningarna
- Förändra och skapa framtida lösningar

I kapitel 1 sammanfattar vi bedömningar och resultatanalyser. Kapitel 2–4 innehåller resultatbedömningar och analyser per långsiktig mål. I kapitel 5 redovisar vi slutligen vissa resultat kopplat till vårt interna långsiktiga mål

- En inspirerande arbetsplats där alla kan och vill göra skillnad.

Målet rör våra resurser och inte resultat och ingår därför inte i indelningen av resultatredovisningen och som följd fördelas inte kostnader på målet. I kapitlet finns bland annat information om arbetsmiljö och personalomsättning.

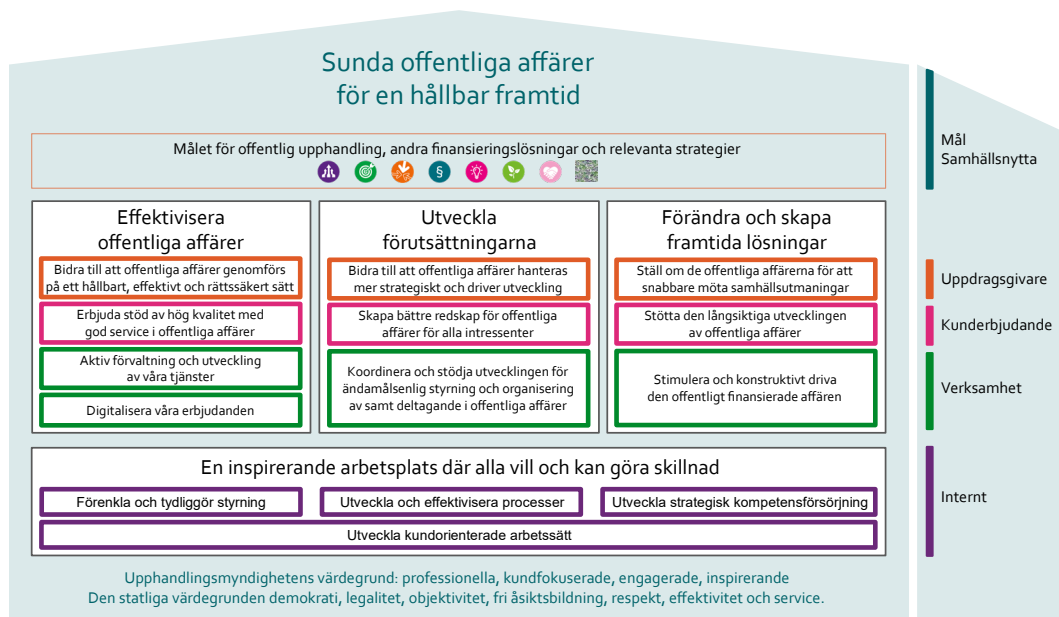
Kunder

I resultatredovisningen använder vi begreppet kund för dem som vi finns till för och för vilka vi vill skapa ett värde. En kund är den person eller organisation som praktiskt använder våra produkter eller tjänster. De primära kundgrupperna är offentliga organisationer samt företag och organisationer med intresse av att delta i offentliga affärer.

Genomförande

Resultatanalysen och bedömningen utgår från den strategikarta som utvecklades och beslutades 2021. Strategikartan består av fyra långsiktiga mål (de vita rutorna i figur 1 nedan) och tillhörande delmål. De ska bland annat bära mot målet för offentlig upphandling, målen i den nationella upphandlingsstrategin och i slutändan Upphandlingsmyndighetens vision.

Figur 1. Upphandlingsmyndighetens strategikarta

Strategikartan bygger på Upphandlingsmyndighetens verksamhetslogik, det vill säga vårt sätt att skapa värde internt och i verksamheten för våra kunder och uppdragsgivare, för att ytterst skapa samhällsnytta. Detta illustreras till höger i figur 1 ovan och med motsvarande färger inom ramen för varje långsiktigt mål. Den petrolfärgade nivån (samhällsnytta) avser målen för de offentliga affärerna. Den orangea nivån (uppdragsgivare) avser de långsiktiga effekter som vi ska bidra till enligt vår instruktion. Den rosa nivån (kunderbjudande) handlar om de kortsiktiga effekterna för våra kunder. Den gröna nivån (verksamhet) beskriver vad vi ska leverera för att uppnå de kortsiktiga och långsiktiga effekterna, och i slutändan för att de offentliga affärerna ska leda till ökad samhällsnytta. Den lila nivån (internt) beskriver målsättningar för vårt interna arbete som ska ge goda förutsättningar för medarbetarna att leverera goda resultat.

I årets resultatredovisning bedömer vi om 2021 års leveranser och kortsiktiga effekter i god utsträckning bidrog till att uppfylla de långsiktiga målen. Ambitionen är att kunna bedöma vår verksamhets effekter på de offentliga affärernas måluppfyllelse. Där är vi inte än, men under året vidareutvecklade vi uppföljningen av verksamhetens kortsiktiga effekter med resultatindikatorer för användningen av vårt digitala stöd. Dessa indikatorer kan vi nu bryta ner för de långsiktiga målen.

Regeringsuppdrag

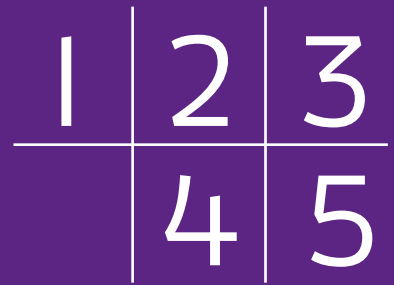
Tabell 1 nedan visar var i årsredovisningen vi beskriver resultaten från de olika regeringsuppdrag och återrapporteringskrav som vi hade under året.

Tabell 1. Upphandlingsmyndighetens regeringsuppdrag och återrapporteringskrav, 2021

Regeringsuppdrag	Avsnitt
Minskad klimatpåverkan vid upphandling av bygg-, anläggnings- och fastighetsentreprenader	2.4.2
Bistå Miljömålsrådet	2.4.2
Kvalitetsfrågor som avser arkitektur och gestaltad livsmiljö	2.4.2
Främja sociala hänsyn vid upphandling inom bygg- och anläggningssektorn	2.4.2
Återrapportering om cirkulär och fossilfri upphandling	2.4.3
Energikrav i offentlig upphandling – regeringsuppdrag via Statens energimyndighets regleringsbrev	2.4.4
Återrapportering om idéburna organisationer, små företag och sociala företag	2.4.9
Stöd vid upphandling av samhällsviktig verksamhet	2.4.11
Klimatanpassad upphandling	2.4.12
Ändamålsenliga inköpsorganisationer	3.4.1
Ökad kvalitet i statistiken på upphandlingsområdet	3.4.2
Återrapportering om Agenda 2030	4.4.1
Uppdrag att genomföra insatser för nyttiggörande och kommersialisering av innovation	4.4.2
Regeringens strategiska samverkansprogram	4.4.5

Finansiell redovisning

Den finansiella redovisningen består av resultaträkning i kapitel 6, balansräkning i kapitel 7, anslagsredovisning i kapitel 8, tilläggsupplysningar och noter i kapitel 9 samt sammanställning av väsentliga uppgifter i kapitel 10.

RESULTATREDOVISNING

Resultatredovisning

1	Resultat i korthet	9
2	Effektivisera offentliga affärer	15
3	Utveckla förutsättningarna	32
4	Förändra och skapa framtida lösningar	39
5	En inspirerande arbetsplats där alla vill och kan göra skillnad	48

RESULTATREDOVISNING

Resultat i korthet

1.1 Resultatbedömning	10
1.2 Övergripande resultatanalys	12

1.1 Resultatbedömning

Här presenteras Upphandlingsmyndighetens sammantagna bedömning av hur väl verksamheten uppnår våra tre långsiktiga mål: *Effektivisera offentliga affärer*, *Utveckla förutsättningarna och Förändra och skapa framtida lösningar*. Vi redovisar även övergripande analyser av verksamhetens resultat och ekonomi.

1.1.1 Sammanfattande bedömning per långsiktigt mål

Det långsiktiga målet *Effektivisera offentliga affärer* innebär att Upphandlingsmyndigheten ska bidra till att offentliga affärer genomförs på ett hållbart, effektivt och rättssäkert sätt. Vår strategi är att erbjuda stöd av hög kvalitet med god service i offentliga affärer. Det gör vi genom att aktivt förvalta, utveckla och digitalisera våra tjänster. Bedömningen är att verksamheten under 2021 i god utsträckning bidrog till att effektivisera offentliga affärer. Vårt stöd i att genomföra offentliga affärer täcker nu de viktigaste områdena, och vi erbjuder nu ett omfattande digitalt stöd. För att säkerställa effekt och avkastning på dessa investeringar behöver vi nu successivt omfördela resurser från utveckling till förvaltning. Läs mer om resultaten för målet i kapitel 2.

Det långsiktiga målet *Utveckla förutsättningar* innebär att Upphandlingsmyndigheten ska bidra till att offentliga affärer hanteras mer strategiskt. Vår strategi för att bidra till det är att skapa bättre redskap för offentliga affärer för alla intressenter. Det gör vi genom att koordinera och stödja utvecklingen av ändamålsenlig styrning och organisering av, och deltagande i, de offentliga affärerna. Bedömningen är att verksamheten under året inte bidrog tillräckligt till bättre förutsättningar för de offentliga affärerna. Vi tillhandahöll få redskap för att utveckla ändamålsenliga inköpsorganisationer. Vi nådde inte heller ut med våra redskap i någon hög utsträckning, eller med statistiken om offentliga inköp. Däremot förberedde vi för och utvecklade flera nya styrningsstöd och nya statistiktjänster som kan tas vidare från 2022, vilket förhoppningsvis kommer att ge bättre resultat framåt. Läs mer om resultaten i kapitel 3.

Det långsiktiga målet *Förändra och skapa framtida lösningar* innebär att Upphandlingsmyndigheten ska verka för att ställa om de offentliga affärerna så att de snabbare möter samhällsutmaningar. Det handlar bland annat om att möta utmaningar inom välfärden, ställa om Sverige till en cirkulär ekonomi och ett fossilfritt samhälle och nå Agenda 2030-målen. Vår strategi är att stötta den långsiktiga utvecklingen av de offentliga affärerna. Det gör vi genom att stimulera och konstruktivt driva de offentliga affärerna. Bedömningen är att verksamheten under 2021 inte bidrog tillräckligt till att förändra och skapa framtida lösningar. Det behövs mer aktiv nationell samordning för att den offentliga sektorn ska kunna dra nytta av de offentliga affärernas fulla potential som styrmedel. Vi behöver alltså göra mer för att förändra och skapa framtida lösningar men har ändå levererat en hel del som bidrar till att uppnå målet, och vi har fått resultat inom kommunikation, påverkan och samverkan. Läs mer om resultaten i kapitel 4.

1.1.2 Sammantagen resultatbedömning

Resultaten är i linje med Upphandlingsmyndighetens strategiska prioritering, och bedömningen är att vi har levererat väl enligt vårt instruktionsenliga uppdrag med de givna förutsättningarna. Större delen av våra ekonomiska resurser, 71 procent, har gått till verksamhet med direkt effekt på genomförandet av de offentliga affärerna. Bland våra kunder finns inköpare och leverantörer som behöver hjälp här och nu i arbetet med sina offentliga affärer, och dem har vi prioriterat att stödja. Vi bedömer att vi når ut väl och att verksamheten håller en god kvalitet. På grund av kapacitetsbrist har vi inte kunnat möta upp mot alla förväntningar som finns på att vi ska stödja den långsiktiga utvecklingen av ett mer hållbart samhälle. Vi har inte heller kunnat möta behov som finns kopplat till att utveckla förutsättningarna för att bedriva offentliga affärer.

Resultaten speglar vår utvecklingsresa sedan bildandet 2015. Under de fem första åren var den huvudsakliga inriktningen att utveckla ett heltäckande stöd om regelverket för de offentliga affärerna och stöd i taktiskt inköpsarbete. Det har resulterat i ett stort antal digitala stöd och tjänster som nu genererar besök och sidvisningar. Under 2021 hade de tillsammans över 1,3 miljoner sidvisningar. Bedömningen är att vi 2021 hade ett heltäckande stöd om vad regelverken innebär och hur offentliga affärer bör genomföras. Dessa stöd behöver vi förvalta så att de är uppdaterade och relevanta för våra kunder. Kostnaderna för verksamheten som bidrar till att effektivisera offentliga affärer kommer till stor del att behöva omfördelas från utveckling till förvaltning framöver.

De offentliga affärerna pekas ut som lösning för flera samhällsutmaningar, till exempel omställningen av samhället till en cirkulär och fossilfri ekonomi. Det innebär ökade förväntningarna på att Upphandlingsmyndigheten ska bidra till att uppnå dessa mål. Vår uppföljning av upphandlingsområdet visar att bristande strategiskt inköpsarbete är ett av de huvudsakliga hindren för träffsäkra offentliga affärer. Vissa av utmaningarna behöver lösas genom ökad lokal och nationell samordning som möjliggör stordriftsfördelar. Vidare behöver den offentliga efterfrågan bli mer harmoniserad för att leverantörerna ska investera i mer hållbara varor och tjänster. För att möta dessa förväntningar, och behoven av stöd i styrning och samordning, har vi successivt omfördelat resurser till verksamhet som får effekt på längre sikt. Sedan 2019 har vi ökat andelen resurser som går till målen om att *Utveckla förutsättningarna* och *Förändra och skapa framtida lösningar*, med 14 procentenheter. Det syns bland annat på våra investeringar i statistik-tjänster, stöd för ändamålsenliga inköpsorganisationer och innovationsupphandlingsarenan (Afori). Denna verksamhet kommer att kräva utveckling och investeringar även framöver för att få resultat.

Vår bedömning är att vi inte kan fördela om mer resurser till verksamhet som får resultat på längre sikt utan att sänka ambitionen för och kvaliteten i den verksamhet som bidrar till målet att *effektivisera offentliga affärer* här och nu. Det är därför glädjande att regeringen har ökat vårt anslag under 2022 eftersom vi då får bättre möjligheter att driva verksamhet som får resultat på längre sikt. Samtidigt är det viktigt att ha realistiska förväntningar. Även med de ökade resurserna för 2022 har vi relativt begränsad kapacitet för att leda och driva utvecklingen av det offentliga inköpssystemets 4 000 upphandlande organisationer, och förväntningarna behöver anpassas därefter.

1.2 Övergripande resultatanalys

I detta avsnitt presenterar vi resultat och analyser av verksamhetens leveranser och kortsiktiga effekter på myndighetsövergripande nivå. Det ger en samlad bild av resultaten. Vi presenterar även en myndighetsövergripande bedömning av verksamhetens måluppfyllelse.

1.2.1 Verksamhetens resultat

Vår främsta spridningskanal är webbplatsen upphandlingsmyndigheten.se. Där tillhandahåller vi digitala stöd och tjänster som upphandlande organisationer och leverantörer kan använda i arbetet med sina offentliga affärer. Stöden består främst av information och vägledning, svar på frågor, hållbarhetskriterier och filmer. Vi informerar även om viktiga händelser som är kopplade till offentliga affärer.

Dessutom deltar vi i och arrangerar evenemang av olika slag, för att stödja och påverka utvecklingen av de offentliga affärerna. Dessa så kallade kundmöten handlar oftast om att vi talar på konferenser med ett tema som rör offentliga affärer eller på möten som vi blir inbjudna till.

Övergripande resultat över tid

Tabell 2 nedan sammanfattar hur många vi har nått ut till via webbplatsen upphandlingsmyndigheten.se och via våra kundmöten under senare år.

Tabell 2. Genomslag för upphandlingsmyndigheten.se och deltagare på genomförda kundmöten

Resultatindikator	2019	2020	2021
Antal sidvisningar upphandlingsmyndigheten.se **	1 754 836	1 962 883*	1 749 928*
Antal besök upphandlingsmyndigheten.se **	812 580	942 316*	890 502*
Antal deltagare på genomförda evenemang	12 089	13 134	15 116

Källa: Upphandlingsmyndigheten 2020.

*Under 2020 och 2021 arbetade våra medarbetare på hemifrån till följd av covid-19-pandemin. Därför har vi inte kunnat utesluta intern trafik till webbplatserna

** Resultat för 2019 och 2020 har justerats på grund av utvecklad mätmetod som ger en mer rättvisande bild av resultatet.

Antalet besök på upphandlingsmyndigheten.se har minskat med 5 procent jämfört med 2020 och antalet sidvisningar har minskat med 11 procent. Vi tror att orsaken till det försämrade resultatet beror på vårt uppdateringsarbete med webbplatsen. Vi har bland annat omstrukturerat sidstruktur, förändrat titlar och url:er samt integrerat Frågeportal i huvudwebben. Till följd av arbete har trafiken från vår allra största trafikkanal in till webbplatsen, organiskt sök (Google), minskat under året. Detta är inte konstigt när denna typ av arbete sker och vi räknar med en stabilisering framöver. Antalet deltagare som vi når ut till har ökat med 15 procent, trots att vi inte genomfört nämnvärt fler kundmöten. Förklaringen ligger främst i digitaliseringen av evenemang som drivits på av covid-19-pandemin.

Övergripande resultat fördelat på de långsiktiga målen

Tabell 3 nedan sammanfattar hur många vi nådde ut till med våra digitala stöd och tjänster samt vid kundmötena under 2021, fördelat på de långsiktiga målen.

Tabell 3. Resultat per långsiktigt mål 2021

Resultatindikatorer	Effektivisera offentliga affärer		Utveckla förutsättningarna		Förändra och skapa framtida lösningar		Totalt	
	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Antal sidvisningar digitala stöd och tjänster	92%	1 326 910	2%	31 926	6%	79 253	100%	1 438 089
Antal deltagare på genomförda evenemang	69%	10 369	20%	3 014	11%	1 733	100%	15 116

Hela 92 procent av sidvisningarna för de digitala stöden och tjänsterna har koppling till målet Effektivisera offentliga affärer, liksom 69 procent av deltagarna på evenemang. I dagsläget bedriver vi mindre verksamhet som bidrar till målen *Utveckla förutsättningarna* och *Skapa framtida lösningar*. Det förklarar till stor del varför vi har lägre resultat för dem.

1.2.2 Ekonomiskt resultat

Upphandlingsmyndighetens totala kostnader var 105 525 tkr för 2021, jämfört med 100 045 tkr 2020. Ökningen beror på tillkommande uppdrag med finansiering och ett något högre förvaltningsanslag än föregående år.

Av kostnaderna för 2021 utgör 65 procent personalkostnader, jämfört med 69 procent 2020. Minskningen beror på en lägre kostnad för semesterlöneskuld; myndigheten har uppmanat medarbetare att ta ut mer semester eftersom skulden har ökat under de senaste åren. Driftskostnaderna ökade med 18 procent, eller 4 534 tkr, jämfört med 2020. Ungefär hälften av denna ökning beror på nya uppdrag, bland annat regeringsuppdraget om innovationsupphandling. Resterande del utgörs av ökade konsultkostnader i andra uppdrag. Den pågående förändringen av vår interna styrning, processer och organisation har också fått mer resurser.

Effekten av satsningarna på digital utveckling syns genom att avskrivningskostnaderna ökade med 82 procent jämfört med 2020. Den digitala utvecklingen avser dels vårt uppdrag som statistikmyndighet, dels fortsatt utveckling av digitala tjänster inom ramen för projektet om det digitala kunskapsnavet.

Redovisningsstrukturen för 2021 har förändrats jämfört med föregående år och utgår nu ifrån våra tre långsiktiga mål.¹ Kostnaderna för det fjärde interna målet har fördelats som

¹ Förändringarna från föregående år har krävt ett manuellt arbete med att kategorisera om aktiviteter 2019 och 2020, för att årets utfall ska vara jämförbart med tidigare år. Kostnaderna som inte direkt har kunnat hänföras till ett specifikt mål har fördelats proportionerligt mellan de långsiktiga målen.

overhead på de övriga tre. Tabell 4 nedan visar fördelning av intäkter och kostnader för 2019–2021 inom våra tre långsiktiga mål.

Tabell 4. Fördelning av intäkter och kostnader per målområde, tusentals kronor

Långsiktigt mål		2019	2020	2021
Effektivisera offentliga affärer	Kostnader	87 616 tkr	73 555 tkr	75 271 tkr
	Anslag intäkter	81 831 tkr	68 831 tkr	72 932 tkr
	Övriga intäkter	5 785 tkr	4 724 tkr	2 340 tkr
Utveckla förutsättningarna	Kostnader	10 319 tkr	22 565 tkr	20 416 tkr
	Anslag intäkter	9 953 tkr	22 494 tkr	20 378 tkr
	Övriga intäkter	366 tkr	71 tkr	39 tkr
Förändra och skapa framtida lösningar	Kostnader	4 186 tkr	3 925 tkr	9 837 tkr
	Anslag intäkter	4 010 tkr	3 669 tkr	5 856 tkr
	Övriga intäkter	176 tkr	256 tkr	3 982 tkr
Totalt	Kostnader	102 121 tkr	100 045 tkr	105 525 tkr
	Anslag intäkter	95 795 tkr	94 994 tkr	99 165 tkr
	Övriga intäkter	6 326 tkr	5 051 tkr	6 360 tkr

Totalt 71 procent av de totala kostnaderna 2021 kan kopplas till målet Effektivisera offentliga affärer. Det målet har kortast avkastningstid på effekterna och där har vi lagt tyngden i vårt arbete. De resursmässigt största uppdragen inom detta mål är stöd inom bygg och anläggning, frågeservice samt kriterier och stöd inom hållbarhetsområdet som tillsammans står för cirka 46 procent av kostnaderna inom målet. Kostnaderna för målet var högre än 2020, men andelen av de totala kostnaderna var lägre eftersom mer resurser har gått till det mer långsiktiga arbetet inom mål 3. Att övriga intäkter minskade och intäkter av anslag ökade beror på att flera regeringsuppdrag som 2020 finansierades genom bidrag under 2021 i stället finansierades genom riktade anslag.

Verksamhet med koppling till målet Utveckla förutsättningarna är bland annat regeringsuppdraget om statistik på upphandlingsområdet, vilket stod för cirka 50 procent av kostnaderna inom målet för 2021. I det projektet utvecklar vi en statistikdatabas, och det bidrog även till ökningen av avskrivningskostnader jämfört med 2020. Annan verksamhet med koppling till målet är regeringsuppdraget om ändamålsenliga organisationer och vårt instruktionsenliga uppdrag att ta fram en rapport om utvecklingen på upphandlingsområdet vår tidskrift Trendens. Uppdraget inklusive Trendens stod för cirka 41 procent av kostnaderna som rör målet.

När det gäller målet Förändra och skapa framtida lösningar var den främsta verksamheten under 2021 vårt nya regeringsuppdrag om innovation, som stod för cirka 40 procent av kostnaderna som rör detta mål. Till detta uppdrag rekryterades personal under året, och arbetet är anledningen till den kraftiga ökningen i både kostnad och andel av totala kostnader. Uppdraget förklarar också ökningen av bidrag jämfört med 2020.

2

RESULTATREDOVISNING

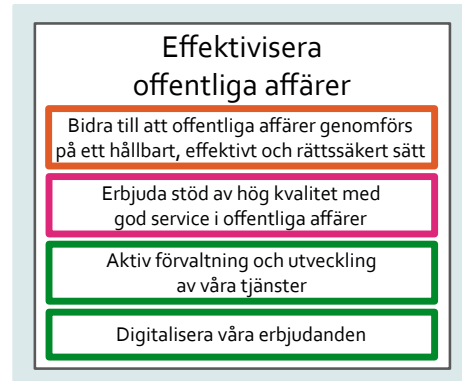
Effektivisera offentliga affärer

2.1 Inledning	16
2.2 Resultatbedömning	16
2.3 Resultatanalys	17
2.4 Leveranser	21

2.1 Inledning

Det långsiktiga målet Effektivisera offentliga affärer innebär att Upphandlingsmyndigheten ska bidra till att offentliga affärer genomförs på ett hållbart, effektivt och rättssäkert sätt.

Vi gör det genom att erbjuda stöd av hög kvalitet med god service i offentliga affärer. Stöden ska bidra till att kunder kan planera, genomföra och följa upp samt delta i offentliga affärer på ett ändamålsenligt sätt. Verksamheten går ut på att aktivt förvalta och utveckla våra tjänster och att digitalisera våra erbjudanden.

Inriktningen är att verksamheten ska ha direkt effekt på de offentliga affärernas utveckling. Om till exempel våra hållbarhetskriterier används i en upphandling har de direkteffekt på affären.

Verksamheten inom *aktiv förvaltning och utveckling av tjänster* består i att vi erbjuder och kommunicerar råd, vägledningar och stöd till dem som ska genomföra en upphandling eller delta i offentliga upphandlingar samt erbjuder tillämpningsstöd för regelverk i upphandlings- och statsstödsfrågor till berörda intressenter.

Verksamheten inom *digitalisering av erbjudanden* består i att vi använder digitaliseringens möjligheter för att tillhandahålla vårt stöd. Digitaliseringen ska bidra till att vi arbetar hållbart, effektivt och rättssäkert samt att vi erbjuder stöd på kundernas villkor. Vi gör det genom att öka digitaliseringen i våra vanligaste erbjudanden och där vi vill höja vår digitala förmåga och organisationens digitala mognad.

2.2 Resultatbedömning

Det långsiktiga målet Effektivisera offentliga affärer omfattar den större delen av Upphandlingsmyndighetens verksamhet och står för störst andel av kostnaderna. Vår bedömning är att vi bidrar i god utsträckning till att Effektivisera offentliga affärer. Vi är dock inte lika starka inom alla områden. Baserat på återkoppling från kunderna och egna mätningar kan vi dra slutsatsen att vi bidrar i högre utsträckning till effektivt och rättssäkert inköpsarbete än till hållbart inköpsarbete.

Vi erbjuder stöd av hög kvalitet med god service i offentliga affärer i högre utsträckning än föregående år. Användningen av de flesta av våra digitala tjänster fortsätter öka och vi når ut till allt fler via våra kundmöten. Efterfrågan är fortfarande störst på digitala stöd med koppling till upphandlingsjuridik, i form av bland annat digitala vägledningar om upphandlingsregler och vår frågeservice. De digitala stöden i hållbart och branschspecifikt inköpsarbete har mindre antal besök, delvis för att vi erbjuder färre stöd inom dessa områden. Vi får däremot fler och fler förfrågningar om att delta i evenemang som rör hållbar upphandling, och under året levererade vi flera nya stöd i hållbart och uthålligt inköpsarbete.

Vi når i något lägre utsträckning ut med våra kriterier jämfört med föregående år och de skulle kunna användas mer. Efterfrågan på våra hållbarhetskriterier har minskat något, och en stickprovsuppföljning visar att kriterierna användes i drygt hälften av de undersökta upphandlingarna.

2.2.1 Aktivt förvalta och utveckla våra tjänster

Vi har en aktiv förvaltning av våra tjänster men den är inte tillräcklig. Under året utvecklade vi flera nya stöd för mer träffsäkra offentliga affärer. Vi tog bland annat fram fördjupade stöd inom hållbart byggande, cirkulär ekonomi och upphandling av samhällsviktig verksamhet samt utökade våra vägledningar om inköpsprocessen och tillämpningsstödet inom upphandlingsregelverket. Mer information finns i avsnitt 2.4.

Vi har uppdaterat flera digitala stöd för att säkerställa att de är relevanta och aktuella. Däremot har vi inte nått målet om aktuella kriterier enligt våra interna inriktningsprinciper. Vi har inte heller kunnat möta kundernas efterfrågan på relevanta och uppdaterade kriterier med tillgängliga resurser. Frågeservice används frekvent av våra kunder och vi utvecklar kontinuerligt innehållet, tjänsten och rutinerna. För att möta efterfrågan förstärkte vi tjänsten med ytterligare resurser och ökade vägarna in. Som en följd når vi fler kunder. Vi når dock fortfarande inte upp till vårt servicelöfte om att besvara frågor i Frågeportalen inom två arbetsdagar och vi ser en nedgång i antalet besök i portalen jämfört med föregående år vilket är negativt.

2.2.2 Digitalisera våra erbjudanden

Årets arbete med att digitalisera erbjudanden har bidragit till en mer effektiv verksamhet som i högre utsträckning stödjer kundernas på deras villkor. Under året handlade vårt digitaliseringsarbete främst om att gå från pdf-rapporter om statistik till att ha digitala tjänster för att tillhandahålla statistik. I början av 2022 kommer vi att lansera nya digitala tjänster där kunderna själva kan ta ut den statistik som fyller just deras behov. Vi har även utvecklat våra digitala tjänster kriterietjänsten och frågeportalen. De är nu mer integrerade i vår huvudwebbplats upphandlingsmyndigheten.se, vilket gör det enklare för kunderna att använda dessa tjänster. Vi har även utvecklat den digitala infrastrukturen för våra digitala tjänster, vilket kommer göra den framtida utvecklingen mer kostnadseffektiv.

2.3 Resultatanalys

I detta avsnitt presenterar vi resultat och analyser för indikatorer som rör användning av våra digitala tjänster, efterfrågan på vår medverkan i olika evenemang och antalet evenemang som vi medverkat i med koppling till det långsiktiga målet Effektivisera offentliga affärer.

2.3.1 Användning av Upphandlingsmyndighetens digitala tjänster

Vår huvudkanal för att stödja utvecklingen av mer hållbara, effektiva och rättssäkra offentliga affärer är webbplatsen upphandlingsmyndigheten.se. Där tillhandahåller vi webbstöd som upphandlande organisationer och leverantörer kan använda i arbetet med att effektivisera sina offentliga affärer. Stödet består främst av information och

vägledning, hållbarhetskriterier och filmer. Nedan presenteras resultat för våra digitala stöd, Kriterietjänsten, Frågeportalen och Valfrihetswebben.

Digitala stöd

Digitala stöd avser bland annat vägledningar, ställningstaganden och lärande exempel, och finns på upphandlingsmyndigheten.se. För att redogöra för hur väl vi når ut med stöd på en övergripande nivå har vi delat in stöden i kategorier. Tabell 5 nedan visar hur många gånger sidorna inom varje kategori har visats och antalet sidor i kategorin.

Tabell 5. Besök på sidor med stöd kopplat till det långsiktiga målet Effektivisera offentliga affärer under 2021*

Kategori	Andel av totalt antal sidvisningar	Antal sidvisningar	Antal sidor
Stöd i Inköpsprocessen	67%	451 889	162
Stöd i hållbart och innovativt inköpsarbete	16%	108 242	170
Stöd om statsstöd	5%	33 734	46
Stöd i att göra affärer med offentlig sektor	5%	31 983	16
Stöd i branschspecifikt inköpsarbete	3%	21 199	68
Information om offentlig upphandling	3%	19 153	2
Stöd i valfrihetssystem	1%	8 067	2
Totalsumma	100%	674 267	466

* Det saknas information för 2019 och 2020 då den tekniska lösningar för att redovisa resultat på mer detaljerad nivå för våra digitala stöd utvecklades under 2021.

Digitala stöd inom kategori ”stöd i inköpsprocessen” har överlägset flest besök inom målet. Besök på sidorna i kategorin står för cirka två tredjedelar av alla besök inom målet. Inom den kategorin når vi ut väl med vägledning om upphandlingsreglerna och förfaranden, medan vi når ut i lägre omfattning med vägledning om att förbereda upphandling och realisera avtal. Det beror dock på sannolikt på att vi har färre stöd (sidor) inom dessa underkategorier.

Kriterietjänsten

För att stödja de upphandlande organisationerna i att upphandla hållbara varor och tjänster har Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att ta fram hållbarhetskriterier som vi erbjuder via en kriterietjänst på upphandlingsmyndigheten.se. Där kan upphandlare, leverantörer och andra intressenter läsa om och ladda ned våra kriterier. Under året bestod tjänsten av två delar – dels kriteriebiblioteket, där kunden kan ta del av hållbarhetskriterierna och få mer information om dem, dels vår kriteriewizard som kunden kan använda för att ladda ned kriterierna som Word- eller PDF-dokument.

Tabell 6. Resultat för kriterietjänsten

Resultatindikator	2017	2018	2019	2020	2021
Antal sidvisningar	136 672	133 672	163 097	181 083	173 123
Antal besök	20 903	25 659	28 178	80 348*	71 414

Källa: Upphandlingsmyndigheten 2020.

* I och med att vi har uppdaterat kriterietjänsten i år har vi förfinat och uppdaterat filtreringen för de olika kategorierna i kriterietjänsten till mer rättvisande och korrekta data, varför siffrorna visar en större ökning än tidigare år.

Under 2021 genomförde vi stora förändringar i vår Kriterietjänst, bland annat omarbetade vi hela dess utseende och funktioner. Vi integrerade även tjänsten i vår huvudwebb. Mellan 2020 och 2021 minskade besöken med 11 procent, sannolikt till följd av våra stora ingrepp i tjänsten som stundtals medförde tekniska utmaningar. Även sökfunktioner och återkommande besökares möjlighet att snabbt hitta rätt påverkades under året. Vi ser dock inga fortsatta utmaningar med detta.

Frågeportalen

Frågeportalen är en del av vår Frågeservice där vi ger stöd inom upphandlingens regelverk, praktik och hållbarhetsaspekter samt inom statsstöd. Vi gör däremot inga bedömningar i enskilda fall. Frågeportalen är ett levande forum där vi tillsammans med kunderna skapar innehåll och utbyter kunskap.

Tabell 7. Resultat för Frågeportalen

Resultatindikatorer	2017	2018	2019	2020	2021
Antal sidvisningar	155 012	256 207	351 505	454 657	444 550
Antal besök	77 893	138 122	201 027	317 542	298 359

Efterfrågan på stödet i Frågeportalen har minskat med 6 procent jämfört med 2020. Vi bedömer att majoriteten av frågorna inte rör sådant vi redan tar upp på webbplatsen vilket innebär att Frågeservice via frågeportalen fyller en viktig funktion i att ge så heltäckande stöd som möjligt för att främja effektiva och rättssäkra offentliga affärer. Vi ser det som negativt att kunderna använder frågeportalen i lägre utsträckning samtidigt som de använder våra andra frågeservice tjänster i högre utsträckning, se avsnitt 2.4.1, eftersom frågeportalen är med kostnadseffektiv.

Valfrihetswebben

Upphandlingsmyndigheten förvaltar Valfrihetswebben, den nationella annonsplatsen för valfrihetssystem enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV). Det är obligatoriskt att annonsera på Valfrihetswebben för alla statliga myndigheter, regioner och kommuner som infört valfrihetssystem enligt LOV.

Syftet med Valfrihetswebben är att tillhandahålla en tjänst för annonsering av valfrihetssystem som är enkel för de upphandlande myndigheterna att hantera och som framför allt skapar bättre förutsättningar för leverantörer att hitta affärsmöjligheter.

Tabell 8. Antal besök på Valfrihetswebben

Resultatindikator	2017	2018	2019	2020	2021
Antal sidvisningar	63 250*	37 565	34 970	31 070	31 478
Antal besök	18 013*	12 012	13 003	12 877	14 155

Källa: Upphandlingsmyndigheten 2020.

* I februari 2018 lanserade vi en helt ny webbplats för Valfrihetswebben med omarbetad struktur och bättre spårning, vilket är förklaringen till hoppet i statistiken.

Genomslaget för Valfrihetswebben har ökat något sedan 2020 och antalet besök ligger på den förväntade nivån. Målet är en jämn besöksnivå eftersom tjänsten baseras på annonseringar enligt LOV.

2.3.2 Efterfrågan på Upphandlingsmyndighetens deltagande och genomförda evenemang

Upphandlingsmyndigheten arrangerar och deltar i olika evenemang för att nå ut med information om hur de offentliga affärerna kan utvecklas. Tabell 9 nedan visar hur många förfrågningar om deltagande vi fått, hur många evenemang vi deltagit i, med koppling till målet Effektivisera offentliga affärer, och hur många personer vi har nått vid dessa evenemang.

Tabell 9. Resultat för kundmöten kopplat till det långsiktiga målet Effektivisera offentliga affärer

Resultatindikator	2019	2020	2021
Antal inkomna förfrågningar om deltagande	268	176	196
Antal evenemang där myndigheten deltagit	194	115	155
Antal deltagare på evenemang	9 996	9 632	10 369

Förfrågningarna med koppling till det långsiktiga målet Effektivisera offentliga affärer var som flest 2019, och sjönk sedan kraftigt med 27 procent 2020. Vi ser dock en försiktig uppgång under 2021. År 2019 var ett rekordår i antal förfrågningar och vi skulle med all säkerhet sett andra siffror i dag om det inte varit för den pågående pandemin. Det är intressant att observera att vi 2020 genomförde minst antal aktiviteter men nådde ut till nästan lika många deltagare och åhörare som 2019. Det tror vi är en direkt effekt av den digitaliseringsresa som alla har tvingats göra under pandemin. Digitala aktiviteter har lett till att fler har kunnat delta än tidigare, även med kortare framförhållning.

Vi förutspår fler förfrågningar och aktiviteter inom målet framöver och tror att vi kommer att se en snabbare återhämtning när de stora fysiska evenemangen återigen börjar anordnas, exempelvis Almedalsveckan. Därmed kommer vi troligen att nå fler deltagare och åhörare under de kommande åren genom att medverka på fysiska, digitala och hybrida evenemang. Vi har alltså tre olika format att förhålla oss till, vilket också underlättar möten mellan oss och våra kunder när behovet uppstår. Rätt medverkan i rätt tid är en av principerna som vi arbetar efter.

2.4 Leveranser

I detta avsnitt presenteras de resultat som Upphandlingsmyndigheten bedömt vara mest väsentliga utifrån i vilken utsträckning de bidrar till måluppfyllelse. Resultaten avser leveranser under 2021 i form av ny kunskap, stöd och informationsinsatser.

2.4.1 Tillhandahållit Frågeservice

Frågeservice är en tjänst där vi besvarar frågor som rör offentlig upphandling och statsstöd. Syftet med tjänsten är att stödja de som är involverade i offentliga affärer genom att tillhandahålla kundanpassat stöd direkt till frågeställaren i ett tillgängligt format. Målet är att stödet ska vara så pass utförligt och tydligt att kunden kan fatta egna självständiga beslut.

Frågeservice tillhandahålls genom våra tre primära kanaler: digitala tjänsten Frågeportalen (se avsnitt 2.3.1), per telefon och via chatt. Ibland svarar vi även på frågor via mejl. Primära målgrupper är upphandlare och inköpare i offentlig sektor och tjänstepersoner hos leverantörer. När vi analyserar frågorna som ställs till Frågeservice kan vi konstatera att drygt 80 procent främst rör effektiva och rättssäkra offentliga inköp.

Tabell 10. Resultat för Frågeservice

Typ	Resultatindikatorer	2017	2018	2019	2020	2021
Telefon	Besvarade telefonsamtal	2 619	2 656	2 903	3 274	3391
	Svarsfrekvens inkomna telefonsamtal*	77 %	87 %	87 %	88 %	86 %
	Genomsnittlig kötid i telefon (minuter)	6	2,2	2,9	3,8	4,2
Frågeportal	Besvarade frågor i Frågeportalen	1 429	1 846	1 754	1 714	1469
	Svarsfrekvens Frågeportalen*	100%	100%	100%	100%	100%
	Genomsnittlig svarstid i Frågeportalen (timmar**)	13	18	17	23	27
Chatt	Antal besvarade chattar***	-	-	-	1 643	2205
	Svarsfrekvens chatt***	-	-	-	99 %	99%
	Genomsnittlig väntetid i chatten (minuter)***	-	-	-	1,7	1,2
e-post	Antal inkomna frågor per e-post	224	355	631	313	170
	Svarsfrekvens e-post*	100 %	100 %	100 %	100 %	100%

* Svarsfrekvensen beräknas utifrån det totala antalet frågor som kommer in under öppettiderna för respektive kanal.

** Svarstiden är beräknad utifrån antalet timmar som vi ägnar åt att besvara frågor, det vill säga helgfria vardagar klockan 9–17. Denna beräkningsmetod skiljer sig från tidigare år, då dygnets alla timmar och alla veckodagar var inräknade. Den nuvarande beräkningsmetoden visar tydligare om vi uppfyller vårt servicelöfte om två arbetsdagar (16 timmar).

*** Chattfunktionen infördes den 3 februari 2020.

Vi får fortsatt positiv återkoppling från kunderna och bedömer att det fortfarande finns ett stort behov av dialog och lättillgänglig, saklig information. De vanligaste frågorna under året rörde direktupphandling, våra egna hållbarhetskriterier och offentlighet och sekretess i samband med offentlig upphandling. Även frågor om avtalsrätt, ramavtal och ändringar av kontrakt och ramavtal var vanligt förekommande.

Vårt kvalitetsmål för Frågeservice via Frågeportalen är att vi ska besvara frågor inom två arbetsdagar, dvs. 16 timmar. Måluppfyllelsen har försämrats med 17 procent jämfört med 2020. Vår genomsnittliga svarstid är nu 27 timmar, se tabell 10.

2.4.2 Regeringsuppdrag att utveckla stöd inom byggupphandling

Upphandlingsmyndigheten har haft tre regeringsuppdrag kopplade till byggupphandling.

Regeringsuppdrag att främja minskad klimatpåverkan vid offentlig upphandling av bygg-, anläggnings- och fastighetsentreprenader

Bygg-, anläggnings- och fastighetssektorn står för omkring en femtedel av Sveriges utsläpp av växthusgaser (exklusive import). Det krävs en snabbare omställning i den här sektorn för att nå Sveriges klimatmål. Regeringsuppdraget innebär att utveckla hållbarhetskriterier och annat stöd för att aktörer vid offentlig upphandling ska kunna ställa högre krav på minskad miljö- och klimatpåverkan vid byggande.

Arbetet i uppdraget bedrevs 2020–2021 och har resulterat i flera leveranser. Projektet genomförde en inledande behovsanalys för att ta reda på vilka målgrupper som är viktiga för att få effekt och vilket stöd de behöver. Resultatet visade att byggprojektledare har ett stort ansvar genom sin påverkan på byggprocessen och kan ställa krav på entreprenadupphandlingarnas genomförande, men att de flesta har ganska låg kunskap om upphandling som strategiskt verktyg. Utifrån analysresultatet har vi och Boverket utvecklat stöd för att målgrupperna ska kunna lösa utmaningarna inom byggupphandlingar, för att främja minskad klimatpåverkan. Upphandlingsmyndigheten har samordnat uppdraget med pågående uppdrag, till exempel miljömålsprogrammet ”Klimathänsyn genom upphandling i bygg- och anläggningsbranschen” och arbete för att nå målen i Agenda 2030. Arbetet med uppdraget genomfördes i även samverkan med Trafikverket.

Vi har hämtat synpunkter från olika organisationer som ingick i uppdragets referensgrupp, bland annat bransch- och intresseorganisationer inom bygg och anläggning, kommuner, regioner och statliga myndigheter, forskning och akademi. Vi har även samlat synpunkter från företag såsom konsultbolag inom klimat och hållbarhet samt leverantörer och entreprenörer i bygg- och anläggningsbranschen. Arbetet visade att det finns ett antal utmaningar och framgångsfaktorer för att upphandlingar ska kunna bidra till minskad klimatpåverkan och hållbar samhällsbyggnad.

Inom ramen för uppdraget har vi tagit fram följande stöd:

- En vägledning om upphandlingar under ett byggnadsverks liv
- Hållbarhetskriterier för byggnadsdelar med störst klimatpåverkan
- Ett verktyg för att uppskatta climateffekten av krav i upphandlingar
- Lärande exempel för upphandlingar

Vår *vägledning om upphandlingar* under ett byggnadsverks liv beskriver hur byggprocessens olika skeden kopplar till inköpsprocessens olika zoner: Förbereda, Upphandla och Realisera. Den beskriver också när det är aktuellt att upphandla konsulter och entreprenad. Beställarna får möjlighet att fördjupa sig i upphandlingsrättsliga frågor

som kan uppstå i samband med upphandlingar under ett byggprojekt. Ett särskilt fokus har lagts på hur klimatfrågan kan hanteras i bygg- och inköpsprocessen för att minska klimatpåverkan och få ett livscykelperspektiv i inköpsprocessen.

Vi har också tagit fram *hållbarhetskriterier* som täcker in de delar av byggnader som har störst klimatpåverkan sett till hela livscykeln:

- Klimatkrav för husbyggnadsprojekt för upphandling vid programskedet samt projektering, totalentreprenad och utförandeentreprenader.
- Kompetens- och resurskrav för klimatansvarig person.
- Klimatkrav för väg- och anläggningsprojekt. För upphandling vid programskedet samt projektering, totalentreprenad och utförandeentreprenader.
- Cirkulär masshantering för minskad klimat- och naturpåverkan. För upphandling vid projektering, totalentreprenad och utförandeentreprenader.
- Krav på byggnadens energianvändning så att klimatpåverkan minimeras under användning.
- Klimatkrav för specifika material. Arbetet påbörjades under uppdraget och kriterierna kommer att färdigställas 2022.

Kriterierna har utvecklats i samverkan och dialog med branschföreningar, företag, utvecklingsprojekt, offentliga beställare, akademien och statliga myndigheter. Hållbarhetskriterierna omfattar inte bara krav eller kriterier utan även information om hur de ska tillämpas och följas upp med mera.

Dessutom har vi tagit fram stöd för *uppskattning av climateffekt*, ett verktyg för att uppskatta klimatpåverkan vid krav i bygg- och anläggningsupphandlingar, det vill säga åtgärder som kan vidtas under en byggnation. Uppskattningen bygger på typfall som utgår från standardprojekt i dag. Resultatet visas som minskade klimatutsläpp mätt i kilo koldioxid.

Vidare har vi utvecklat *lärande exempel för inspiration till strategiska, hållbara och innovativa byggupphandlingar*. För att minska klimatpåverkan vid upphandling av bygg-, anläggnings- och fastighetsentreprenader behövs en stor systemförändring. De upphandlande organisationerna behöver i högre utsträckning köpa innovativa klimatneutrala varor och tjänster. Innovationsperspektivet har därför genomsyrat arbetet med regeringsuppdraget och ingår bland annat i det stöd som vi har tagit fram.

Utöver detta behövs kommunikation för att nå ut med stödet och öka kunskapen om strategisk byggupphandling som verktyg för att nå viktiga samhällsmål. Målgrupperna har lite kunskap om upphandlingsreglerna och låg kännedom om Upphandlingsmyndigheten, och de hör inte heller till våra ordinarie primära målgrupper. Projektet har därför arbetat mycket med att nå ut i kanaler där målgrupperna befinner sig, exempelvis konferenser och seminarier, branschmedier och nyhetsbrev. Mer information om uppdraget finns i slutrapporten "Regeringsuppdraget att främja minskad klimatpåverkan vid offentlig upphandling av bygg-, anläggnings- och fastighetsentreprenader".

Regeringsuppdrag om att utveckla stöd för kvalitetsaspekter och gestaltad livsmiljö i offentlig upphandling

Under 2021 arbetade Upphandlingsmyndigheten med uppdraget att stärka kompetensen i och tillhandahålla metodstöd och vägledning för hur kvalitetsfrågor som avser arkitektur och gestaltad livsmiljö kan tas tillvara vid offentlig upphandling. Som ett resultat har vi lanserat ett nytt webbstöd, med utgångspunkt i Boverkets regeringsuppdrag ”Politik för gestaltad livsmiljö” och vårt gemensamma arbete med Boverket. Stödet utgår främst från hur beställaren kan upphandla konsulttjänster för att ta vara på kvalitetsaspekter i arkitektur och gestaltad livsmiljö. Webbstödet beskriver hur beställaren kan arbeta strategiskt under förberedelse- och genomförandefasen för att skapa förutsättningar för de arkitektoniska värden och kvaliteter som beställaren vill ha i slutresultatet i den gestaltade miljön.

Regeringsuppdrag att främja sociala hänsyn i upphandling inom bygg- och anläggningssektorn

Upphandlingsmyndigheten hade under året ett regeringsuppdrag att utveckla stöd för att främja socialt hänsynstagande vid upphandling inom bygg- och anläggningssektorn, i form av villkor för jämställdhet och icke-diskriminering. Vi genomförde insatser för att sprida information om stödet och höja kompetensen om det befintliga stöd som syftar till att upphandlande aktörer ska ta sociala hänsyn genom att inkludera arbetsrättsliga villkor. Vi har genomfört en övergripande kartläggning och behovsanalys samt sett över den sociala hållbarheten inom bygg och anläggning, för att få underlag för de kommande årens arbete med att utveckla stöd till relevanta målgrupper.

2.4.3 Stöd som bidrar till ett cirkulärt och fossilfritt samhälle

Under 2021 hade Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att arbeta för att ”främja att offentlig upphandling används som ett verktyg för att nå Sveriges klimat- och miljömål och bidra till att öka takten i omställningen till en fossilfri och mer cirkulär ekonomi”. Bakgrunder till uppdraget är bland annat den nationella strategi för cirkulär ekonomi som lanserades 2020 och den handlingsplan som regeringen presenterade 2021. I både strategin och handlingsplanen pekas offentlig upphandling ut som ett viktigt verktyg för omställningen till en mer cirkulär ekonomi. En sådan omställning är också en förutsättning för att Sverige ska nå klimatmålen. Vår bedömning är att de upphandlande organisationerna saknar den specialistkunskap som krävs, och att särskilt mindre organisationer saknar tid och resurser, för att offentlig upphandling ska nå upp sin potential som bidrag till den cirkulära omställningen.

Under 2020 tog vi fram en vägledning om hur upphandling kan användas som ett strategiskt verktyg för en cirkulär omställning genom hela inköpsprocessen. Vägledningen bidrar också till genomförandet av Naturvårdsverkets nationella färdplan för hållbar plastanvändning. Under 2021 arbetade vi med att sprida den, för att öka kännedomen om hur offentlig upphandling kan främja en cirkulär ekonomi, hållbar plastanvändning och ökad fossilfrihet. Vi deltog i olika konferenser och seminarier som arrangerades under året där vi berättade om vårt stöd. Vi hade också en kampanj på sociala medier, där vi gav exempel på hur offentlig upphandling kan bidra till en mer cirkulär ekonomi. Under året spred vi också inspirerande lärande exempel genom olika

kanaler, såsom vårt nyhetsbrev och sociala medier. Dessutom lanserade vi hållbarhetskriterier för olika områden, för att särskilt främja cirkulära varor och tjänster. Exempel på områden med nya cirkulära kriterier är möbler, avfallsbegränsande åtgärder inom byggsektorn och plastförpackningar från vård-, livsmedels- och byggsektorn (se även avsnitt 2.4.4). För att underlätta för våra kunder att hitta dessa hållbarhetskriterier har vi infört en möjlighet att filtrera kriterier på cirkulära aspekter i vår kriterietjänst.

Upphandlingsmyndigheten deltar också i ett nordiskt samarbetsprojekt finansierat av Nordiska ministerrådet. Syftet med projektet är att ta fram verktyg och genomföra olika åtgärder som bidrar till upphandling av mer cirkulära produkter och en minskad klimatpåverkan från inköpen, samt att utveckla sätt att mäta klimatpåverkan från inköpen. I december genomfördes en konferens där offentliga upphandlare samt leverantörer och kunder presenterade sina behov och lösningar när det gäller mer cirkulära möbler.

För att kunna arbeta strategiskt med hållbar upphandling, behöver de upphandlande organisationerna förstå vilken påverkan som inköpen har. Miljöspendanalys är en metod för att analysera inköpens miljöpåverkan, inklusive klimatpåverkan. Under 2021 fortsatte vi att utveckla våra miljöspendanalyser och publicerade analyser över offentliga bostads- och fastighetsbolag och statliga myndigheter. Det är första gången miljöpåverkan av offentliga bostads- och fastighetsbolags inköp har analyserats. För att de upphandlande organisationerna själva ska kunna analysera sina inköp har vi publicerat en verktygslåda för miljöspendanalys.

2.4.4 Förvaltad och utvecklad kriterier inom hållbarhetsområdet

Upphandlingsmyndigheten har i uppdrag att utveckla hållbarhetskriterier och förvalta dem i en databas för miljöanpassad upphandling. Användning av kriterierna kan göra upphandlingen mer effektiv, eftersom det underlättar och sparar tid för de upphandlande organisationerna. Kriterierna bidrar också till en nationell harmonisering av kravställningen, vilket underlättar för leverantörerna när de ska lämna anbud. Under 2021 lanserade vi bland annat kriterier på bygg- och livsmedelsområdet samt särskilda kriterier för att främja en cirkulär ekonomi, se avsnitt 2.4.2 och 2.3.4. Vi lanserade och uppdaterade även kriterier för textilier, drivmedel och arbetsrättsliga villkor.

Tabell 11. Antal lanserade, uppdaterade, justerade och avvecklade hållbarhetskriterier

Resultatindikator	2018	2019	2020	2021
Antal lanserade hållbarhetskriterier*	56	90	55	55
Antal uppdaterade hållbarhetskriterier	17	55	51	67
Antal justerade hållbarhetskriterier	148	167	448	290
Antal hållbarhetskriterier i databasen	639	647	646	649

*Från och med 2018 presenteras kriteriestatistiken enligt vår process för produktutveckling. Lanserade kriterier är detsamma som det som tidigare kallades nya kriterier.

Totalt sett var antalet kriterier 2021 på ungefär samma nivå som 2020. Nya kriterier har tillkommit på flera områden, och som en del av den löpande förvaltningen har vi också avvecklat ett antal kriterier. Samtliga hållbarhetskriterier har tagits fram med hjälp av referensgrupper som omfattar specialkompetens från myndigheter, leverantörer, branschorganisationer, miljöorganisationer och intressenter. Vi har också arbetat vidare med att tagga vår kriterier mot Agenda 2030 och cirkularitet.

Upphandlingsmyndigheten samverkar med märkningsorganisationer i syfte att finna synergieffekter och för att det ska vara lättare att använda märkning i offentlig upphandling. Under 2021 hade vi dialoger med flera märkningsorganisationer och svarade på ett antal remisser från organisationerna. Vi samverkade även med myndigheter i Danmark och Norge för att se om vi gemensamt kan lösa vissa utmaningar.

2.4.5 Utvecklat stöd om de nya regelförenklingarna på upphandlingsområdet

Den 17 november 2021 beslutade riksdagen att anta proposition 2021/22:5 Ett förenklat upphandlingsregelverk, så sedan den 1 februari 2022 gäller nya bestämmelser för upphandlingar under tröskelvärdena enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna och lagen (2011:1049) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. Regelförändringarna innefattar även upphandlingar som rör så kallade sociala och andra särskilda tjänster samt en del andra, i sammanhanget mindre, förändringar. Det gamla regelverket ska dock tillämpas på upphandlingar som påbörjades före den 1 februari 2022. Upphandlingar under tröskelvärdena och upphandlingar som rör sociala och andra särskilda tjänster utgör mer än hälften av alla upphandlingar som genomförs i Sverige.

De beslutade ändringarna är omfattande och innebär en förändrad spelplan för de offentliga affärerna. Därmed finns ett stort behov av informationsinsatser till upphandlande organisationer och leverantörer. I viss mån behövs även information till en bredare allmänhet. Upphandlingsmyndigheten behöver producera nytt stöd som beskriver och förklarar regelförändringarna. Dessutom behöver vi se över allt befintligt stöd på webbplatsen och uppdatera en del. Vi har startat upp ett projekt för att omhänderta detta.

Arbetet startade i oktober 2021 och hittills har vi publicerat nyheter om regelförändringarna på webben, både innan och efter propositionen beslutades. Nyheter har också publicerats i sociala medier. Stödet som finns på webben innehåller framför allt en genomgång av det nya regelverket och skillnaderna mot det gamla. Frågeservice har samtidigt sett över och löpande uppdaterat innehållet i Frågeportalen. Vi har löpande sett över och uppdaterat hela webbplatsen, och under tiden har en informationsruta om regelförändringarna lagts in på alla relevanta webbsidor. Både externa och interna informationsinsatser kommer att pågå under våren 2022, och delar av dem kommer sannolikt att behöva fortgå under de närmaste åren.

2.4.6 Utvecklat stöd för ökad rättssäkerhet vid upphandling

En väl fungerande offentlig upphandling bygger på att både leverantörer och medborgare har tilltro till att processen är rättssäker. Under 2021 tog Upphandlingsmyndigheten fram ett stöd om offentlighet och sekretess vid offentlig upphandling, riktat till både upphandlande organisationer och leverantörer till offentlig sektor. Anledningen är att vår Frågeservice i flera år har fått en stor mängd frågor om offentlighet och sekretess vid upphandling. Frågorna visar att kunskapen i ämnet varierar stort bland våra kundgrupper, men också att kunskapsnivån generellt sett är relativt låg. Stödet ska höja kunskapsnivån hos våra kunder, vilket i sin tur ökar förutsättningarna för att offentliga upphandlingar genomförs på ett rättssäkert sätt.

För att offentliga upphandlingar ska vara effektiva behöver de genomföras med god konkurrens. Och för att det ska finnas konkurrens krävs att leverantörerna känner tilltro till offentliga upphandlingar, så det får inte förekomma korruption eller andra förtroendeskadliga beteenden vid upphandlingar. Vi har därför uppdaterat delar av stödet om antikorruption med anledning av det nya regelverket som rör EU:s visselblåsardirektiv. Ett förstärkt skydd för visselblåsare är ett sätt att komma till rätta med missförhållanden och oegentligheter inom organisationer, när det behövs. Det kan till exempel gälla fusk i offentlig upphandling.

För att leverantörerna och allmänheten ska känna förtroende för offentlig upphandling är det också viktigt att upphandlande organisationer endast ingår avtal med de leverantörer som lever upp till lämplighetskraven i lagen och kraven i den aktuella upphandlingen. Under året uppdaterade vi stödet om bevis vid utslutning av leverantörer, tog fram ett nytt stöd om kvalificeringskrav och tog fram begränsningskriterier vid offentlig upphandling. Genom dessa stöd ökar förutsättningarna för att oseriösa leverantörer hålls borta från offentlig upphandling. Då kan seriösa leverantörer känna att det går att delta i en offentlig upphandling och vinna avtal utan att göra avkall på exempelvis miljön, sociala aspekter eller andra hänsyn som är relevanta. Detta skapar förutsättningar för en rättssäker offentlig upphandling.

2.4.7 Tillhandhållit stöd om statsstöd

Arbetet med vägledning till kommuner och regioner om statsstödsfrågor präglades av covid-19-pandemin även under 2021, men vi hade ändå fortsatt fokus på statsstödsfrågor på bostadsområdet.

Under året uppdaterade vi våra webbtexter med förändringarna av statsstödsregelverket, besvarade statsstödsfrågor via Frågeservice, besvarade flera statsstödsrelaterade remisser, deltog i en referensgrupp om tredjelandssubventioner och föreläste på flera seminarier där vi informerade om statsstödsfrågor som rör kommuner och regioner.

En vanlig statsstödsfråga rör kommunal borgen. Under våren publicerade vi en vägledning om statsstödsfrågor och kommunal borgen. Tillsammans med den vägledning som SKR, Sveriges Allmännytta och Kommuninvest publicerade i augusti bedömer vi att kommuner och regioner har tillgång till ett väl utbyggt och uppdaterat stödmaterial om borgen och statsstödsfrågor.

År 2021 tog vi även fram en vägledning om finansiering av regionala flygplatser. Den vanligaste stödåtgärden som omfattas av statsstödsreglerna är stöd till regionala flygplatser. Tillsammans med Regeringskansliet, SKR, Sveriges regionala flygplatser (SRF), Trafikverket och Tillväxtanalys anordnade vi ett seminarium om finansiering av regionala flygplatser. Utifrån behoven hos de kommuner och regioner som finansierar sådana flygplatser uppdaterade vi därefter vägledning tillsammans med andra intressenter.

Statsstödsrapportering är en viktig del av tillämpningen av statsstödet. Vi har byggt ut våra webbtexter om statsstödsrapportering för att ge bättre information om hur befintliga statsstöd ska hanteras av kommuner och regioner. Webbtexterna kompletterar nu Tillväxtanalys webbtexter om statsstödsrapportering.

Kommuner med svaga bostadsmarknader har utmaningar när det gäller att hantera de statsstödsfrågor som bostadsföretagens allmännyttiga roll aktualiserar.² Under hösten publicerade vi en ny vägledning om kommunalt statsstöd på svaga bostadsmarknader. Vägledningen ger stöd till glesbygdskommuner som behöver ge och finansiera marknadskompletterande uppdrag till sitt bostadsföretag. Den innehåller information om upphandlingar och modeller för kommunala statsstödsbeslut om bostäder för äldre personer på svaga bostadsmarknader.

2.4.8 Stöd i upphandling av samhällsviktig verksamhet

I november 2019 gav regeringen Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att ge förstärkt stöd vid upphandling av samhällsviktig verksamhet. Enligt uppdraget skulle vi informera och ge vägledning om de regler som kan bli aktuella vid sådana upphandlingar och säkerställa att stödet når ut till berörda målgrupper i hela landet. Med anledning av coronapandemin fokuserade vi under 2020 på att ge stöd om de upphandlings- och statsstödsrättsliga konsekvenserna av pandemin. Även under 2021 utgick arbetet i stor utsträckning från pandemierfarenheterna, som även har analyserats i en stor mängd rapporter och betänkanden och liknande.

Regeringsuppdraget syftar till att påskynda utvecklingen så att upphandlande organisationer gör inköp på ett systematiskt och strategiskt sätt som säkerställer leveranssäkerhet och krisberedskap. Vi ser också att det finns många beröringspunkter med andra delar av vårt uppdrag, särskilt aktiviteter som syftar till att stärka den offentliga upphandlingens strategiska roll.

Inom ramen för uppdraget tog vi under 2021 fram ett fördjupat stöd om hur man integrerar krisberedskapsaspekter i offentliga kontrakt. Stödet utgår från delar av den vägledning om upphandling till samhällsviktig verksamhet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) förvaltar, arbetet innebar att vi byggde ut och fördjupade denna vägledning. I arbetet inhämtade vi synpunkter från bland annat MSB

² En svag bostadsmarknad är en marknad där en varaktig trend med utflyttning från kommunen och en åldrande befolkning leder till en förväntan på att efterfrågan på bostäder kommer att minska.

och Försvarets materielverk. Stödet ska framför allt vara en verktygslåda för upphandlande organisationer som inte tidigare arbetat med denna dimension.

Vi har även genomfört en intervjustudie med kommunala upphandlingschefer om deras erfarenheter av att arbeta med krisberedskap i upphandlingar. Resultatet sammanställdes i en promemoria och har använts som internt kunskapsunderlag. Analysen och våra övriga erfarenheter visar att krisberedskap tidigare inte har uppmärksammats alls eller i mycket liten utsträckning i offentlig upphandling, men att de upphandlande organisationerna inte heller verkat ha tagit tillräcklig hänsyn till sitt beroende av privata leverantörer i sitt krisberedskapsarbete. Under 2020 tog vi bland annat fram indikatorer för att kunna följa upp utvecklingen på detta område.

Vi har även publicerat tre lärande exempel och kortfilmer för sociala medier för att informera om vikten av att krisberedskap uppmärksammas i upphandling och inspirera olika målgrupper att ta del av vårt stöd. Under 2021 deltog vi även i konferenser, seminarier och möten om dessa krisberedskap i upphandling, inklusive MSB:s Mötesplats kontinuitetshantering i november 2021.

2.4.9 Återrapportering om idéburna organisationer, små företag och sociala företag

Enligt Upphandlingsmyndighetens regleringsbrev för 2021 ska vi redovisa våra åtgärder för att underlätta för idéburna organisationer, små företag och sociala företag att delta i offentlig upphandling samt analysera och bedöma i vilken utsträckning som åtgärderna har bidragit till detta. Vi ska även lämna förslag på ytterligare åtgärder.

Vi har bland annat genomfört olika spridningsaktiviteter för vårt stöd om reserverad upphandling för att främja sociala företag och idéburna organisationer och deras deltagande i offentlig upphandling. Vi driver även ett nätverk med ambassadörer för sysselsättningskrav i offentlig upphandling, som bland annat ska sprida kunskap om reserverad upphandling så att fler idéburna företag deltar i offentliga upphandlingar. Syftet är att öka sysselsättningen för personer som har funktionsnedsättning eller har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Med anledning av pandemin är det svårt att avgöra om våra åtgärder har underlättat för idéburna organisationer, bland annat eftersom spridningsinsatser var svåra att genomföra både 2020 och 2021.

För att fler idéburna organisationer ska delta i upphandlingar ser vi att det är bäst att låta den målgruppens behov genomsyra vårt stöd, snarare än att ha särskilda riktade stödinsatser för dessa organisationer. Vi avser att fortsätta med att sprida information om de stöd som kan underlätta för sociala företag i sammanhang där vi kan möta målgruppen. Även i fortsättningen kommer vi att uppdatera, förvalta och sprida vår vägledning om hur kommuner kan finansiera eller anskaffa skyddat boende.

Den 1 februari 2022 infördes nya regler för de upphandlingar som inte styrs av EU:s upphandlingsdirektiv. Bland annat höjdes direktupphandlingsgränsen för samtliga sociala tjänster och andra särskilda tjänster upp till tröskelvärdena, i dag cirka 7,7

miljoner kronor. Upphandlande organisationer kommer därmed att kunna direkttilldelas kontrakt för sådana tjänster till idéburna organisationer. Vår vägledning om dessa regler kan därmed underlätta för idéburna organisationer att tillhandahålla sociala tjänster till medborgarna.

2.4.10 Arbete inom ramen för strategin för funktionshinderspolitiken

När det som upphandlas ska användas av fysiska personer finns kvar på att de tekniska specifikationerna ska bestämmas med beaktande av samtliga användares behov, däribland tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Det framgår av 9 kap. 2 § i Lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Lagtexten skärptes i dagens upphandlingslagstiftning som trädde i kraft 2017. Tidigare stod det att det ”bör” tas hänsyn till alla användares behov, och nu står det ”ska”. Upphandlingsmyndigheten har identifierat att våra målgrupper (upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer) saknar kunskap om detta krav.

Vi har tagit fram grundläggande information på vår webbplats om tillgänglighet och universell utformning av produkter och tjänster. Informationen förklarar hur och när den köpande sidan kan ställa krav på tillgänglighet vid upphandling av olika typer av varor och tjänster, och därmed bidra till delaktighet för alla i samhället. Den ska även öka kompetensen och insikten hos den säljande sidan om nya affärsmöjligheter och möjligheter att utveckla nya produkter och tjänster.

Vi har skapat en arbetsgrupp som jobbar med att säkerställa att även vårt interna arbete är tillgängligt med hänsyn till lokaler, information och verksamhet. Arbetsgruppen består av personer från olika enheter med kunskap om tillgänglighet från olika perspektiv, såsom kommunikation, hållbarhet och HR-frågor. Vi har bland annat tillgänglighetsbesiktat våra lokaler och fått en åtgärdslista som vi arbetar kontinuerligt med. Vi har också informerat alla medarbetare om vad det innebär att leva med funktionsnedsättning och hur vi kan inkludera det synsättet i vårt dagliga arbete, till exempel vid möten. I våra egna upphandlingar ställer vi självklart krav på att produkter och tjänster ska vara tillgängliga, bland annat städtjänster och vattenautomater.

2.4.11 Stöd för mer hållbar livsmedelsupphandling

Varje vardag serveras drygt 3 miljoner måltider i vård, skola och omsorg, och sammanlagt köper stat, kommuner och regioner livsmedel och måltidstjänster för 12–13 miljarder kronor årligen. Dessa måltider behöver möta medborgarnas och samhällets behov och förväntningar, samtidigt som de tillhandahålls på ett hållbart sätt. I arbetet med att stödja den strategiska inköpsprocessen och bidra till att omsätta mål och ambitioner från ord till handling har vi arbetat tillsammans med aktörer i hela värdekedjan för att stödja de upphandlande organisationerna att uppnå målen för livsmedelsinköpen.

Under året levererade vi bland annat tagit fram hållbarhetskriterier för livsmedelsförpackningar och emballage av plast som främjar cirkulära flöden genom krav på design samt förnybar och återvunnen råvara. Vi har även bidragit till andra myndigheters arbete för ett mer hållbart livsmedelssystem genom:

- samverkan inom nätverket för vildsvin i offentliga kök (Jordbruksverket), samverkan i Miljömålsrådets arbetsgrupp för hållbar konsumtion inom livsmedel och samverkan med andra myndigheter och branschorganisationer
- samarbeten för att bidra med upphandlingskompetens inom projekten ”Ett nytt recept för skolmåltiden” och ”Beredskapshandbok för den offentliga måltiden”(båda Livsmedelsverket)
- extern samverkan med de digitala systemstöden Dabas och Matilda Foodtech solutions för att främja marknadsanalys, utvärdering, uppföljning, artikelinformation och statistik kopplat till hållbarhetskriterier inom livsmedel.

2.4.12 Mindre omfattande leveranser

Utvecklat digital tjänst för analyser av hållbarhetsrisker i leveranskedjan

Vi har utvecklat vår digitala riskanalystjänst för att identifiera och hantera hållbarhetsrisker i leveranskedjan. Med den utvecklade tjänsten ska upphandlande organisationer lättare kunna identifiera hållbarhetsrisker i leveranskedjan inom ett antal produktområden, så kallade ”högriskprodukter”, och ge tips på hur riskerna kan hanteras.

Klimatanpassad upphandling

Under året hade vi ett regeringsuppdrag om att ta fram stöd för klimatanpassad upphandling. Det resulterade i en beslutsvägledning för klimatanpassning vid upphandling som kommer att publiceras på SMHI:s webbplats www.klimatanpassning.se. Vägledningen bidrar till att fler tar hänsyn till klimatanpassningsåtgärder vid upphandling. Kunderna får kunskap som är nödvändig för klimatanpassningsarbete, vilket också kan göra dem mer medvetna om och engagerade i klimatförändringarnas konsekvenser och klimatanpassningarna i samhället.

Rapport om nationalekonomiska aspekter vid upphandling av kvalitet

Upphandlingsmyndigheten gav professor Mats Bergman vid Södertörns högskola i uppdrag att sammanställa den omfattande forskning som finns inom nationalekonomin om olika vägval vid upphandling av kvalitet. Kunderna får genom rapporten bland annat vägledning om när i upphandlingsprocessen som de bör ställa kvalitetskrav och hur kvalitet kan premieras i en utvärderingsmodell.

Representerade i expertgruppen för Utredningen om tillgång till vaccin mot covid-19 (S 2020:07)

Arbetet med att anskaffa vaccin mot covid-19 har organiserats som en statlig utredning, Utredningen om tillgång till vaccin mot covid-19 (S 2020:07), med vaccinsamordnaren Richard Bergström som särskild utredare. Upphandlingsmyndigheten är representerad i arbetet genom en expert i utredningens expertgrupp.

3

RESULTATREDOVISNING

Utveckla förutsättningarna

3.1 Inledning	33
3.2 Resultatbedömning	33
3.3 Resultatanalys	34
3.4 Leveranser	36

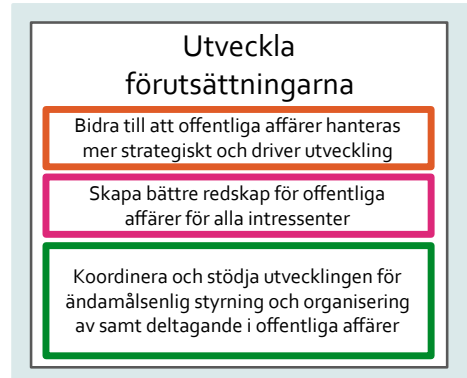
3.1 Inledning

Det långsiktiga målet *Utveckla förutsättningarna* innebär att Upphandlingsmyndigheten ska bidra till att offentliga affärer hanteras mer strategiskt så att de bidrar till attraktiva och samhällsutvecklande offentliga affärer, bidrar till hög tilltro till den offentliga marknaden och förhindrar kriminalitet och korruption i offentliga affärer.

För att uppnå målet behöver vi skapa bättre redskap för offentliga affärer för alla intressenter. Inriktningen är att vår verksamhet ska ha effekt på utvecklingen av de offentliga affärerna på ett till tre års sikt. Om vår statistik till exempel används som grund när upphandlande organisationer utvecklar styrningen av sina affärer får inte leveranserna effekt förrän kunden har implementerat den nya styrningen – vilket tar tid.

Verksamheten består av att koordinera och stödja utvecklingen för ändamålsenlig styrning och organisering av offentliga affärer samt stödja och främja brett deltagande i offentliga affärer, för både leverantörer och upphandlande organisationer. Vi gör det bland annat genom att:

- stödja kompetensutveckling och tillhandahålla redskap som möter kundernas utmaningar
- erbjuda statistik om de offentliga inköpen.

3.2 Resultatbedömning

Bedömningen är att Upphandlingsmyndigheten under 2021 inte i tillräckligt hög grad bidrog till att utveckla förutsättningarna för offentliga affärer. Vi tillhandahöll få redskap som kan förbättra förutsättningarna för offentliga affärer och vi koordinerade och stöttade utvecklingen för ändamålsenlig styrning av offentliga affärerna i relativt låg utsträckning. Däremot förberedde vi och utvecklade flera nya lösningar som kan tas vidare från 2022, vilket förhoppningsvis kommer att förbättra resultaten framåt. Vi nådde dessutom ut med budskap om styrning och organisering av offentlig inköpsverksamhet till markant fler, om än från en relativt låg nivå. Antalet deltagare vid kundmöten ökade med 38 procent jämfört med 2020.

Vi har inte heller kunna bidra till ökad kunskap om de offentliga affärerna i någon stor utsträckning. Arbetet med att inrätta en nationell, digital statistikdatabas är i slutfasen och vi kommer att börja leverera digitala statistik tjänster i början 2022. Data samlades in under 2021. Användningen av statistiken kommer troligen att öka när vi har publicerat de nya statistik tjänsterna. Det kommer att leda till ökad kunskap om och ökad möjlighet till benchmarking för upphandling.

3.2.1 Stödja kompetensutveckling och tillhandahålla redskap som möter kundernas utmaningar

Inom ramen för vårt regeringsuppdrag att stimulera etablering av ändamålsenliga inköpsorganisationer har vi tagit fram en modell som beskriver vilka faktorer som är viktiga i den interna styrningen av inköpsverksamheten för att inköpen ska uppnå såväl organisationens som nationella målsättningar. Modellen är ett första steg i utvecklingen av vår verksamhet för att koordinera och stödja utvecklingen av en ändamålsenlig styrning och organisering av de offentliga affärerna. Under 2022 kommer modellen att kunna användas som grund för att utveckla stöd i intern styrning av offentlig inköpsverksamhet och som grund för nationella uppföljningar.

Det krävs kompetensutvecklingsinsatser på både lokal och nationell nivå. För att åstadkomma effekt med kunskapen om hur den offentliga inköpsverksamheten bör styras kommer det att krävas stora lokala informations- och utbildningsinsatser. Vi behöver öka förståelse för möjligheterna med upphandling hos beslutsfattare inom den offentliga sektorn för att de ska ta initiativ till att utveckla styrningen av sina organisationer. Dessutom krävs mer kunskap på flera nivåer inom de upphandlande organisationerna. Bland annat behöver verksamhetschefer och stabsfunktioner, till exempel verksamhetscontrollers, förstå strategiskt inköpsarbete. Insatser bör genomföras i samverkan med bland annat akademin, SKR, Svenskt näringsliv och branschorganisationer. På den nationella nivån behövs akademiska utbildningar inom strategiskt inköpsarbete. De pågående EU-satsningarna inom kompetensområdet Public Procurement bör tas om hand på nationell nivå för att möta behovet av inköpskompetens.

3.2.2 Erbjuder statistik om de offentliga inköpen

Arbetet med att etablera Upphandlingsmyndigheten som statistikmyndighet är i slutskedet, och i början av 2022 sätter vi i gång med att leverera statistik via våra statistiktjänster. Vi behöver fortsatt driva utvecklingen av den nationella statistiken, till exempel för att öka kvaliteten och anpassa data till internationella statistiklösningar. Vidare behöver vi sprida information om statistikens möjligheter så att den börjar användas i utvecklingen av de offentliga affärerna i högre utsträckning.

3.3 Resultatanalys

I detta avsnitt presenterar vi resultat och analyser för indikatorer om dels användningen av våra digitala tjänster, dels efterfrågan på vår medverkan i olika evenemang och antalet evenemang som vi har medverkat i med koppling till det långsiktiga målet *Utveckla förutsättningarna*.

3.3.1 Användning av Upphandlingsmyndighetens digitala tjänster

Vi koordinerar och stödjer utvecklingen av ändamålsenlig styrning och organisering av offentliga affärer, bland annat genom att tillhandahålla digitala tjänster som upphandlande organisationer och leverantörer kan använda för att hantera sina offentliga affärer mer strategiskt. Tjänsterna består främst av information och vägledning på vår webbplats upphandlingsmyndigheten.se samt valfrihetswebben.se där leverantörer kan hitta affärsmöjligheter.

Digitala stöd

Med digitala stöd menar vi bland annat vägledningar, ställningstaganden och lärande exempel, och de finns i form av sidor på upphandlingsmyndigheten.se. Stöden är uppdelade i kategorier för att visa hur väl vi når ut med detta stöd på en övergripande nivå. Tabell 12 nedan visar hur många gånger sidorna inom varje kategori har visats och antalet sidor i kategorin.

Tabell 12. Besök på sidor med stöd kopplat till det långsiktiga målet Utveckla förutsättningarna under 2021*

Kategori	Andel av totalt antal sidvisningar	Antal sidvisningar	Antal sidor
Stöd i att styra och samordna inköpsverksamhet	75%	21 977	29
Stöd i digital inköpsprocess	14%	4 154	15
Statistik om offentlig upphandling	11%	3 303	9
Totalt	100%	29 434	53

* Det saknas information för 2019 och 2020 då den tekniska lösningar för att redovisa resultat på mer detaljerad nivå för våra webb-vägledningar utvecklades under 2021.

Kategorin Stöd i att styra och samordna inköpsverksamhet har flest sidbesök, och de stod för 75 procent av det totala antalet. Kategorin innehåller bland annat stöd om strategiskt inköpsarbete i form av vägledning i spendanalys och miljöspendanalys. Stöden i digital inköpsprocess stod för 14 procent, fördelat på 4 procent e-upphandling och 10 procent e-handel. Statistik om offentlig upphandling stod för 11 procent av det totala antalet sidbesök.

Strategikollen

Strategikollen är Upphandlingsmyndighetens digitala tjänst med vilken kunderna kan uppskatta hur väl de arbetar mot inriktningsmålen i den nationella upphandlingsstrategin i sin inköpsverksamhet.

Tabell 13. Resultat för strategikollen

Resultatindikatorer	2019*	2020	2021
Antal sidvisningar	-	10 918	2 492
Antal besök	-	3 543	901

*Strategikollen lanserades 2020 därför saknas resultat för 2019.

Antalet besök på Strategikollen har minskat med 76 procent och antalet sidvisningar har minskat med 78 procent jämfört med 2020. En förklaring till det negativa resultatet är att vi under 2021 tog ett omtag kring hur vi ska stödja strategiskt inköpsarbete i och med regeringsuppdrag att främja etableringen av ändamålsenliga inköpsorganisation. Som följd valde vi att inte aktivt utveckla och marknadsföra tjänsten under 2021.

3.3.2 Efterfrågan på Upphandlingsmyndighetens deltagande och genomförda evenemang

Upphandlingsmyndigheten arrangerar och deltar i olika evenemang för att nå ut med information om hur de offentliga affärerna kan hanteras mer strategiskt och driva utveckling. Tabell 14 nedan visar antalet förfrågningar om att delta som vi har fått på senare år, hur många evenemang vi deltagit i med koppling till målet *Utveckla förutsättningarna* och hur många personer vi nått vid dessa evenemang.

Tabell 14. Resultat av kundmöten kopplat till det långsiktiga målet Utveckla förutsättningarna

Resultatindikator	2019	2020	2021
Antal inkomna förfrågningar om deltagande	45	52	35
Antal evenemang där myndigheten deltagit	32	35	32
Antal deltagare på evenemang	1383	2185	3014

Efterfrågan på vårt deltagande minskade med 33 procent 2021 jämfört med 2020. Vi tror att det delvis beror på pandemin, att färre evenemang hade myndighetsledning och ledningar i kommuner och regioner som främsta målgrupp. Trots det kan vi konstatera att vi når ut till fler: 38 procent fler deltagare jämfört med 2020. Det kan bero på att målgruppen beslutsfattare har haft lättare att delta i digitala aktiviteter och att vi därför kunnat nå många fler, men också på att den offentliga affären kommit högre upp på beslutsfattarnas agenda, vilket sannolikt har ökat intresset för dessa frågor.

Under året berättade vi bland annat om vad Upphandlingsmyndigheten gör inom området strategisk upphandling, pratade om ändamålsenliga inköpsorganisationer och visade exempel på hur både kommuner och regioner har genomfört offentliga affärer med samhällseffekt i fokus. Dessutom hade vi lyckade samverkansevenemang som förhoppningsvis leder till en större samhällseffekt.

3.4 Leveranser

Detta avsnitt handlar om de resultat som Upphandlingsmyndigheten har bedömt vara viktigast eftersom de i högst grad bidrar till måluppfyllelse. Det gäller leveranser i form av kunskapsutveckling, olika typer av stöd och informationsinsatser.

3.4.1 Regeringsuppdrag om ändamålsenliga inköpsorganisationer

Under 2020 hade Upphandlingsmyndigheten haft ett regeringsuppdrag att stimulera etableringen av ändamålsenliga inköpsorganisationer. Bakgrunden var att utvecklingen mot målen i den nationella upphandlingsstrategin behöver gå snabbare för att den offentliga sektorn bland annat ska uppnå målen i Agenda 2030 och möta klimatkrisen. Vår bedömning är att utvecklingen inte går tillräckligt snabbt på grund av att brister i styrningen och koordineringen av den offentliga inköpsverksamheten. Bristerna orsakar tidsbrist och otillräckliga förutsättningar för multiprofessionellt arbete i de enskilda upphandlingsprojekten. Tidsbristen och avsaknaden av multiprofessionellt arbete leder till att framgångsfaktorerna för träffsäker upphandling används i allt för låg utsträckning.

Uppdraget har avgränsades till att analysera och stödja utvecklingen av den interna styrningen i kommunerna och regionerna.

För att utvecklingen av ändamålsenliga inköpsorganisationer ska gå framåt behöver verksamhetschefer och stabsfunktioner mer kunskap om hur de kan styra sin inköpsverksamhet. Under året tog vi fram en modell som beskriver ändamålsenlig intern styrning av offentlig inköpsverksamhet. Modellen beskriver hur upphandlande organisationer bör utforma mål- och resultatstyrningen, hur ledningssystem för inköpsverksamheten bör utformas, hur ansvaret för den bör fördelas och vilken roll och vilka mandat inköpsfunktionens bör ha när det gäller att leda och genomföra inköpsverksamheten. Med utgångspunkt i modellen har vi även utvecklat en metod för att följa upp den interna styrningen av offentlig inköpsverksamhet.

Både politiker och verksamhetschefer vet för lite om möjligheterna med att använda inköp som ett strategiskt styrmedel. För att engagera ledningen i kommuner och regioner arrangerade vi under året ett event riktat till beslutsfattare som belyste hur de kan bidra till utvecklingen. Vi genomförde även digitala seminarier om strategiskt inköpsarbete tillsammans med SKR och Svenskt näringsliv. Dessutom utvecklade vi ett koncept för hur vår metod för uppföljning av intern styrning av inköpsverksamhet kan användas som grund för riktade insatser till ledningen i enskilda kommuner och regioner.

Slutligen har vi tagit fram en långsiktig handlingsplan för hur staten kan stödja etableringen av ändamålsenliga inköpsorganisationer i kommunerna och regionerna samt ett sammanhållet offentligt inköpssystem. Handlingsplanen och uppdraget har slutrapporterats i rapporten *Redovisning av uppdrag att stimulera etableringen av ändamålsenliga inköpsorganisationer*.

3.4.2 Statistikmyndighet

Upphandlingsmyndigheten är statistikmyndighet på upphandlingsområdet. Vi ansvarar för att förvalta, utveckla och sprida statistik om upphandling och för att driva en nationell statistikdatabas på området. Vi tillhandahåller också statistik för att säkerställa att olika intressenter har tillgång till kunskap som de behöver för att utveckla den offentliga upphandlingen.

Relevant och tillgänglig statistik av hög kvalitet är användbar för flera olika intressenter, bland annat upphandlande organisationer och leverantörer men även företrädare för riksdag och regering med departement och myndigheter. Därutöver används statistiken av exempelvis medier, medborgare, forskare, studenter och företrädare för intresse- och branschorganisationer. Vår bedömning är att statistik ger ökade möjligheter till styrning och uppföljning för hela den offentliga sektorn. Upphandlande organisationer och leverantörer kan använda statistiken för analyser som ligger till grund för faktabaserade beslut om inköp och anbud. Detta leder till bättre offentliga affärer och i förlängningen ökad samhällsnytta.

Inom ramen för det nya uppdraget som statistikmyndighet fortsatte vi under 2021 arbetet med att inrätta den nationella statistikdatabasen över upphandlingar. Datainsamlingen från registrerade annonsdatabaser inleddes den 1 januari 2021 och sker nu kontinuerligt.

Under året utvecklade vi tekniska lösningar för att bearbeta och analysera (data- och analyslager) den data som samlas in från registrerade annonsdatabaser och för att kunna publicera den som statistik (statistiktjänst och statistikdatabas). Databasen kommer att driftsättas under 2022 i samband med att den nya statistiken publiceras.

Under 2021 hade vi ett regeringsuppdrag om ökad kvalitet i statistiken på upphandlingsområdet. Inom ramen för det har vi analyserat datakvaliteten i den nationella statistikdatabasen och lämnat förslag till åtgärder för att höja kvaliteten. Vår bedömning är att det finns stora brister som kommer att påverka våra möjligheter att publicera kvalitetssäkrad statistik. Uppdraget redovisades till regeringen i oktober 2021.

Rapport om statistik om offentlig upphandling 2020

Under året publicerade vi en digital rapport med statistik om offentlig upphandling, i samarbete med Konkurrensverket. Rapporten innehåller i huvudsak statistik om annonserade upphandlingar och valfrihetssystem 2020 och har ett särskilt fokusavsnitt om hälso- och sjukvården.

4

RESULTATREDOVISNING

Förändra och skapa framtida lösningar

4.1 Inledning	40
4.2 Resultatbedömning	40
4.3 Resultatanalys	42
4.4 Leveranser	44

4.1 Inledning

De offentliga affärerna ska bidra till att möta välfärds- och samhällsutmaningar, inklusive en omställning i cirkulär och fossilfri riktning, och nå Agenda 2030-målen. Det långsiktiga målet ”Förändra och skapa framtida lösningar” innebär att Upphandlingsmyndigheten ska verka för att ställa om offentliga affärer så att de snabbare möter samhällsutmaningar. Det gör vi genom att stötta den långsiktiga utvecklingen av offentliga affärer.

Inriktningen är att verksamheten ska ha effekt på tre års sikt eller mer. Om vår verksamhet till exempel bidrar till att det etableras fler nätverk som samordnar den offentliga efterfrågan för att driva utveckling av nya lösningar, då får det effekt på de offentliga affärerna när nya lösningar har utvecklats, upphandlats och implementerats i verksamheten. Detta mål handlar alltså om långsiktig utveckling.

Inriktningen är att verksamheten ska ha effekt på tre års sikt eller mer. Om vår verksamhet till exempel bidrar till att det etableras fler nätverk som samordnar den offentliga efterfrågan för att driva utveckling av nya lösningar, då får det effekt på de offentliga affärerna när nya lösningar har utvecklats, upphandlats och implementerats i verksamheten. Detta mål handlar alltså om långsiktig utveckling.

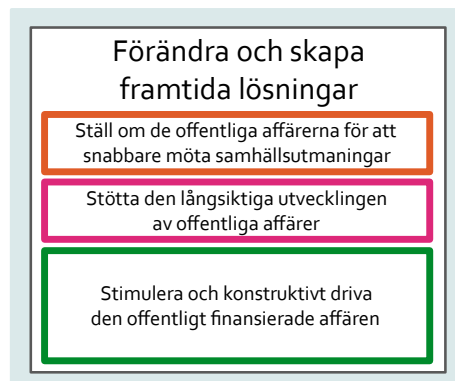
Vi stöttar den långsiktiga utvecklingen av offentliga affärer genom att stimulera och konstruktivt driva dem. Mer konkret handlar det om att

- etablera och stödja nätverk för prioriterade intressenter
- inspirera till att upphandling används som ett medel för att nå hållbarhetsmål och möta välfärds- och samhällsutmaningar, inklusive främja mer cirkulära affärsmodeller och motverka välfärds kriminalitet och korruption samt verka för skäliga arbetsvillkor i produktionen av varor och tjänster till offentlig sektor
- ta fram kunskap i samverkan med institutioner, akademi och andra intressenter.

4.2 Resultatbedömning

Precis som tidigare år bidrog vi till att uppfylla målet, men under 2021 höjde vi ambitionsnivån för vad Upphandlingsmyndigheten ska bidra till i samband med utvecklingen av vår strategi. Med utgångspunkt i den nya högre ambitionsnivån är bedömningen att vi under året inte bidrog tillräckligt till att ställa om de offentliga affärerna, för att snabbare möta utvecklingen. Vi behöver mer kunskap om målgrupperna, behov och innovationssystem samt utveckla arbetssätt (interna och externa) som successivt kan omsättas i verksamhet för att kunna stödja utvecklingen på ett effektivt sätt.

Vi behöver också göra mer för att förändra och skapa framtida lösningar men har ändå levererat en hel del som bidrar till målluppfyllelsen. Vi har åstadkommit resultat inom kommunikation, påverkan och samverkan, och även med begränsade resurser har vi fått

ett genomslag, med bland annat ett framgångsrikt mediearbete. Andelen artiklar och inslag om offentlig upphandling där Upphandlingsmyndigheten nämns har ökat med 46 procent jämfört med 2020. Dessutom har efterfrågan på vår medverkan i evenemang med koppling till området ökat med 33 procent. Avslutningsvis har vi sjösatt en innovationsupphandlingsarena som kan börja fyllas med aktörer och innehåll under 2022, och vår påverkan via våra remissvar har ökat såväl i antal besvarade remisser och de får märkbar effekt.

4.2.1 Etablera och stödja nätverk för prioriterade intressenter

Vi ger kontinuerligt stöd till beställarnätverk och liknande samverkansinsatser inom olika områden. Vi bistår med kunskapsöverföring och nätverkande om behov och lösningar på olika sätt. Våra insatser är delvis efterfrågestyrda, så arbetet med att etablera och stödja nätverk för prioriterade intressenter behöver utvecklas ytterligare. En viktig lösning är ett mer systematiskt sätt att använda strategisk samverkan som medel för att samordna den offentliga köpkraften för att driva på utvecklingen av ett mer hållbart samhälle. Under året utvecklade vi innovationsupphandlingsarenan Afori, tillsammans med Verket för innovationssystem (Vinnova) och Patent- och registreringsverket (PRV). Arenan kommer att fylla en central funktion för samverkan och kunskapsöverföring framöver.

Vi behöver utveckla vår planering och prioritering för att i höge utsträckning kunna delta i nationella och internationella samverkansprogram. Arbetet behöver också systematiskt följas upp för att vi ska kunna se effekterna. Vi behöver samverka mer med olika departement och myndigheter i upphandlingsfrågor, till exempel för att utveckla finansiering av innovationsupphandlingar, för att stödja samverkan mellan näringsliv och offentlig sektor och för att skapa gemensamma behovskartläggningar och färdplaner för hållbar utveckling krisberedskap.

4.2.2 Inspirera till att använda upphandling som ett medel för att nå hållbarhetsmål och möta välfärds- och samhällsutmaningar

Kommunikationsarbetet under 2021 var framgångsrikt. Vi tog fram ny kunskap och lyckades kommunicera den. Exempelvis fick vi bra genomslag för Matnyttig – vår analys av den offentliga livsmedelskonsumtionen, av slutsatserna från vår miljöspendanalys och stöden om byggupphandling. Andelen publicitet som vi har genererat har ökat från 20 procent 2020 till 33 procent 2021.

Så fort vi ger ut ett nytt stöd kommer det förfrågningar om att delta i evenemang med koppling till det. För tre år sedan handlade förfrågningarna om att berätta vilka vi är, och nu handlar det om att presentera våra stöd och budskap. Många frågor under året rörde hållbarhet och särskilt cirkulär ekonomi. Fossilfritt och fossilfria transporter är ämnen på uppgång och det är fler aktörer som vill att vi informerar om upphandling och Agenda 2030. Antalet förfrågningar om att delta i evenemang med koppling till målet *Förändra och skapa framtida lösningar* ökade med 44 procent jämfört med 2020. Vi ser dock att vi behöver nå ut till fler än de cirka 1 700 personer som vi nådde under året för att vår verksamhet ska bidra till den långsiktiga utvecklingen av offentliga affärer.

4.2.3 Driva kunskapsutveckling i samverkan med institutioner, akademi och andra intressenter

Under 2021 utvecklade vi kunskap i samverkan med institutioner, akademi och andra intressenter på flera olika sätt. Mycket av det stöd vi tillhandahåller utvecklas också i samverkan med andra myndigheter och intressenter, exempelvis vår metod för miljöspendanalys som vi tog fram i samverkan med Stockholm Environment Institute. Ett annat exempel är vårt stöd om byggupphandling som bland annat Boverket medverkade till. Vi har även deltagit i referensgrupper hos andra myndigheter, gett stöd till akademien i några forskningsprojekt och hållit föredrag på universitetskurser.

Vi ser dock att vi behöver bli mer proaktiva. För att nå ut med kunskap om vad som behöver göras för att ställa om de offentliga affärerna behöver vi fortsätta utveckla vår verksamhet. Fler aktörer behöver förstå logiken och strukturen för hur offentliga affärer kan användas för att driva utveckling. För detta ser vi att Upphandlingsmyndigheten har en central roll att fylla.

4.3 Resultatanalys

Detta avsnitt behandlar resultat och analyser för indikatorer som rör användningen av våra digitala tjänster, efterfrågan på vår medverkan i evenemang och vårt genomslag för mediearbetet med koppling till det långsiktiga målet Förändra och skapa framtida lösningar.

4.3.1 Användning av digitala tjänster

Vi stödjer och konstruktivt driver de offentligt finansierade affärerna, bland annat genom att tillhandahålla digitala tjänster som upphandlande organisationer och leverantörer kan använda för att ställa om sina offentliga affärer och snabbare möta samhällsutmaningar. Tjänsterna består främst av information och vägledning via vår webbplats upphandlingsmyndigheten.se.

Digitala stöd

Till digitala stöd räknas bland annat vägledningar, ställningstaganden och lärande exempel, och de finns i form av sidor på upphandlingsmyndigheten.se. För att visa hur väl vi når ut med stöden har vi delat in stöden i kategorier. I tabell 15 nedan presenteras hur många gånger sidorna inom varje kategori har visats och antalet sidor i kategorin.

Tabell 15. Besök på sidor med stöd kopplat till det långsiktiga målet Utveckla och skapa framtida lösningar under 2021*

Kategori	Andel av totalt antal sidvisningar	Antal sidvisningar	Antal sidor
Nyheter	86%	68 373	463
Utvecklingen på upphandlingsområdet	14%	10 871	18
Stöd för att samordna köpkraften	1%	651	2
Totalt	100%	79 895	483

* Det saknas information för 2019 och 2020 då de tekniska lösningarna för att redovisa resultat på mer detaljerad nivå för våra webbvägledningar utvecklades under 2021.

Sidorna i kategorin nyheter hade flest besök i kategorin och stod för 86 procent av besöken, vilket till stor del kan förklaras av att den kategorin innehåller överlägset flest sidor. Sidorna ger kort information om händelser med koppling till offentliga affärer som vi bedömt som viktiga för våra kunder att ha kunskap om. Det kan vara allt från att vi har tagit fram nya stöd, till att regelverk förändras eller akademien kommer med nya insikter.

Sidorna i kategorin om utvecklingen på upphandlingsområdet stod för näst flest sidvisningar. I den kategorin finns sidor kopplade till Trendens vår tidskrift om utvecklingen på upphandlingsområdet, sidor om uppföljningen av den nationella upphandlingsstrategin och sidor om remissvar.

I kategorin om stöd för att samordna köpkraften finns sidor om beställarnätverk, vilka stod för 1 procent av det totala antalet sidvisningar inom detta mål.

4.3.2 Efterfrågan på deltagande och genomförda evenemang

Upphandlingsmyndigheten arrangerar och deltar i olika evenemang för att nå ut med information om hur de offentliga affärerna kan ställas om för att snabbare möta samhällsutmaningar. Tabell 16 nedan visar antalet förfrågningar om att delta som vi fått under senare år, antalet evenemang som vi deltagit i, med koppling till målet förändra och skapa framtida förutsättningar, och antalet personer som vi nått vid dessa evenemang.

Tabell 16. Resultat av kundmöten kopplat till det långsiktiga målet Förändra och skapa framtida lösningar

Resultatindikator	2019	2020	2021
Antal inkomna förfrågningar om deltagande	38	34	49
Antal evenemang där myndigheten deltagit	26	22	42
Antal deltagare på evenemang	710	1317	1 733

Förfrågningarna 2021 om att delta i evenemang ökade med 44 procent jämfört med 2020, och vi deltog i nära dubbelt så många evenemang. Pandemin verkar inte ha haft någon inverkan på efterfrågan, utan resultaten visar snarare ett ökat intresse för vår medverkan i event som rör omställning av offentliga affärer.

4.3.3 Genomslag för mediearbetet

Mediernas rapportering om offentlig upphandling ökade jämfört med 2020, liksom vårt mediegenomslag mätt som både antal artiklar och andel av totala antalet artiklar om offentlig upphandling där även Upphandlingsmyndigheten nämns. En viktig förklaring till ökningen är att hållbarhet i allmänhet, och klimat i synnerhet, fanns på mediernas, och andra aktörers agenda under året, och att en stor del av vårt stöd och proaktiva mediearbete har handlat om hållbarhet. Vi har alltså mött ett kundbehov och samtidigt deltagit i samhällsdebatten i en viktig fråga.

Tabell 17. Genomslag för mediearbetet

Resultatindikator	2017	2018	2019	2020	2021
Antal artiklar och inslag om offentlig upphandling	8 857	6 906	7 813	5 421	5 925
Andel artiklar och inslag om offentlig upphandling där Upphandlingsmyndigheten nämns	4,2 %	4,4 %	5,6 %	4,6 %	6,6 %
Antal artiklar och inslag där Upphandlingsmyndigheten nämns	1 329	958	1 543	822	880
Andel artiklar och inslag som är ett resultat av vårt mediearbete	-	-	18,5 %	19,6 %	33,0 %

År 2021 bedrev vi ett mer proaktivt mediearbete än 2020. Det har två förklaringar: dels prioriterade vi mediearbetet, dels tog vi fram stöd och fakta som har nyhetsvärde. Det senare gäller allt från nytt stöd och nya kriterier för bygghandling till miljöspendanalysen och uppföljningen av den nationella upphandlingsstrategin. Ett mätbart resultat av proaktiviteten är andelen publicitet som vi genererat: Den ökade från 19,6 procent 2020 till 33 procent 2021. Det visar att våra nyheter och vår verksamhet har ett nyhetsvärde.

Under året skrev vi fyra debattartiklar, en om inköp som ett ledningsverktyg, en om korruption kopplat till en ny europeisk standard, en om ändamålsenliga inköpsorganisationer och en om hållbar byggupphandling. Antalet artiklar i den branschpress som bevakar offentliga inköp minskade med 10 procent jämfört med 2020. Det är Inköpsrådet som står för minskningen medan såväl Dagens Samhälle som Upphandling24 ökade under året.

4.4 Leveranser

I detta avsnitt presenteras de resultat som Upphandlingsmyndigheten bedömt vara viktigast när det gäller att bidra till måluppfyllelse. Resultaten avser leveranser såsom kunskapsutveckling, stöd och informationsinsatser.

4.4.1 Återrapportering om Agenda 2030

Under 2021 hade vi, i likhet med föregående år, i uppdrag att öka kännedomen om hur offentlig upphandling kan bidra till de globala målen i Agenda 2030. Vi har sammanfattat vårt arbete med Agenda 2030 i rapporten *Agenda 2030 och globala målen för hållbar utveckling: Återrapportering om Upphandlingsmyndighetens arbete under 2021*.

Upphandlande organisationer och leverantörer behöver mer kunskap och stöd om hur offentliga affärer kan bidra till att genomföra Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Därför fokuserade vi under året på att nå ut med information om vårt stöd och hur det kan bidra till uppfyllnad av målen i Agenda 2030. Ett exempel är en kampanj i sociala medier för att inspirera till hållbara offentliga inköp. Kampanjen länkade till webbstöd, våra digitala tjänster och även lärande exempel som kan bidra till arbetet med de 17 målen. Ett annat exempel är att vi tydligare lyfter fram hur våra stöd och tjänster har koppling till målen i Agenda 2030.

Ett annat fokus under året var att vidareutveckla den interna styrningen av Agenda 2030-arbetet, för att hållbarhet ska vara en integrerad del av ordinarie verksamhet och processer. Det handlar dels om tydligare planering och uppföljning, dels om fortsatt internt kunskapsbyggande. För att våra kunder ska förstå hur offentlig upphandling kan bidra behöver vi först öka kunskapen bland våra medarbetare. Vi fortsätter att lära oss och blir mer medvetna om de globala målen och offentliga affärer. På så sätt kan vi bättre förstå och belysa kopplingar mellan hur vår verksamhet kan bidra till att våra kunders inköpsarbete i högre utsträckning bidrar till att uppnå de globala målen samt förstå mållkonflikter och synergier. Då kan vi också föreslå åtgärder som ökar de positiva bidragen och minskar den negativa påverkan.

4.4.2 Regeringsuppdrag att nyttiggöra och kommersialisera innovation

Upphandlingsmyndigheten fick under 2021 ett regeringsuppdrag tillsammans med Vinnova och PRV. Uppdraget var att genomföra insatser för att öka nyttiggörandet och kommersialiseringen av forskning och innovation, och därigenom bidra till ökad välfärd, näringslivets konkurrenskraft och samhällets gröna omställning. Inom ramen för uppdraget inrättade vi en innovationsupphandlingsarena som ska bidra till att fler innovationsupphandlingar genomförs i Sverige. Arenan för innovationsupphandling (Afori) ska vara en mötesplats som bidrar till att:

- tydliggör att innovationsupphandling är ett effektivt sätt att driva samhällets gröna omställning
- inspirerar till att testa innovativa arbetssätt som främjar fossilfria och cirkulära lösningar
- bidrar till att digitaliseringens möjligheter tas tillvara för att möta samhällsutmaningar
- möjliggör kunskapsdelning och erfarenhetsutbyte mellan offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhälle
- identifierar och bidrar till att undanröja hinder för innovationsupphandling
- främjar finansiering av innovationsupphandlingar
- främjar nya beställarnätverk.

Afori är nu etablerad. Till de viktigaste leveranserna under 2021 hör en samverkansmodell och en modell för styrning. Den har fått en varumärkesplattform och en grafisk profil för att tydliggöra att den är ett samverkansprojekt. Förhoppningen är att alla organisationer som vill arbeta för fler innovationsupphandlingar i Sverige ska känna ett ägarskap för arenan.

4.4.3 Svar på remisser

En viktig del av vårt arbete för att förändra och skapa framtida lösningar är att lämna synpunkter på betänkanden och promemorior med förslag från utredningar, Regeringskansliet och andra myndigheter. I sådana yttranden försöker vi tydliggöra eventuella positiva eller negativa effekter av de åtgärder som föreslås, och i många fall kan våra yttranden bidra till att vissa förslag inte genomförs eller till att förslagen blir bättre sett till de områden vi bevakar. Att svara på remisser innebär också en viktig möjlighet att

informera en bredare krets om förslagets effekter. Innehållet i remissvaren kommuniceras därför ofta i våra övriga kanaler genom notiser och nyhetsbrev.

Under 2021 besvarade vi 30 remisser från Regeringskansliet och 8 remisser från andra myndigheter.

En viktig remiss under året var Regeringskansliets utkast till lagrådsremiss, ”En effektivare överprövning”. I utkastet föreslogs ett antal nya och huvudsakligen processuella regler. Vi tillstyrkte i allt väsentligt de förslagen, eftersom vi ansåg att de kan upprätthålla den nödvändiga balansen mellan behovet av snabba avgöranden och behovet av rättssäkra, effektiva och ändamålsenliga överprövningar (UHM-2020-0286).

Vi yttrade oss vidare till Regeringskansliet över Europeiska kommissionens förslag till ett nytt meddelande om nationella domstolars tillämpning av statsstödsreglerna. Vi bedömde att kommissionens förslag speglade rättsläget på ett korrekt sätt men att det var oklart hur de EU-rättsliga skyldigheter som kommissionen beskriver kan säkerställas i svensk rätt. Vi förordade därför att man ser över och klargör förutsättningarna för domstolsprövningen av statsstödsfrågor i svenska domstolar (UHM-2021-0028)

Vi yttrade oss även över Regeringskansliets förslag på ändringar i direktivet om miljökrav vid upphandling av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster (Clean Vehicles Directive). I huvudsak föreslogs en ändring av miljöbilsdefinitionen samt att de upphandlande organisationerna ska lämna uppgifter till Upphandlingsmyndigheten om totala antalet inköpta fordon och antalet inköpta så kallade ”rena bilar” samt att vi ska få föreskriftsrätt kring insamlingen av uppgifterna. Vi avstyrkte dock båda förslagen. Med en annan miljöbilsdefinition finns risken att fler nyttjar undantagen för att inte upphandla miljövänliga fordon, vilket inte är en önskvärd utveckling. Förslaget om att vi ska samla in uppgifter om rena fordon från upphandlande organisationer ansågs vara så pass bristfälligt att det inte skulle vara möjligt att genomföra i praktiken (UHM-2021-0083).

Vi har indikationer på att våra remissvar har uppmärksammats och beaktats. I lagstiftningsärenden har våra synpunkter återgetts och kommenterats frekvent i lagrådsremisser och propositioner. Ett exempel är det ovan nämnda yttrandet om en effektivare överprövning. Det har också förekommit att den som begärt in remissvar ber om fortsatta möten med anledning av våra synpunkter. Ett exempel är yttrandet om att ändra direktivet om miljökrav vid upphandling av bilar och kollektivtrafiktjänster. Det yttrandet är också ett exempel på remissvar som uppmärksammats medialt.

4.4.4 Procure to innovate

Arbetet inom ramen för EU-projektet ”Procure to innovate” ska bidra till att förändra och skapa framtida lösningar för att upprätthålla EU:s position inom en rad sektorer och nyckelmarknader, och samtidigt adressera viktiga europeiska samhällsutmaningar. Genom projektet stödjer vi utvecklingen av nationella kompetenscenter i EU-länder samt en mer effektiv och ändamålsenlig nationell styrning av och stöd till innovationsupphandling inom EU. Genom att visa upp de mest dynamiska, framåtblickande och innovativa offentliga organisationerna och deras initiativ ska fler

inspireras till att genomföra hållbara och innovativa upphandlingar. Under 2021 hade vi bland annat flera erfarenhetsutbytesmöten. Dessutom informerade vi om finansieringsmöjligheter med Horisont Europa, bedömde och delade ut pris för Procura+Awards och tog fram förslag på hur det framtida EU-nätverket om innovationsupphandling ska organiseras och finansieras.

4.4.5 Regeringens strategiska samverkansprogram

Upphandlingsmyndigheten har under år 2020 och 2021 deltagit i arbetsgruppen för Näringslivets klimatomställning. I gruppen har olika förslag diskuterats om hur upphandling kan driva på arbetet med näringslivets klimatomställning. Fokus för arbetet har varit att hitta lösningar för hur offentlig upphandling ska kunna bidra till att stimulera företag att lönsamt övergå till cirkulära och hållbara erbjudanden. Under 2021 ombads Upphandlingsmyndigheten av arbetsgruppen för Näringslivets klimatomställning att ta fram ett underlag som bör innehålla förslag rörande myndighetens möjligheter att driva på klimatsmart och cirkulär upphandling. Det resulterade i ett underlag där vi beskrev ett Program för klimatomställning genom upphandling som överlämnades till regeringen.

5

RESULTATREDOVISNING

En inspirerande
arbetsplats där alla kan
och vill göra skillnad

5.1 Organisationsöversyn och kompetensförsörjning	49
5.2 Arbetsmiljö	49
5.3 Miljöledning	50

5.1 Organisationsöversyn och kompetensförsörjning

Under 2020 kartlade Upphandlingsmyndigheten hela organisationen för att utvärdera huruvida den organisation som implementerades 2017 är effektiv och utformad så att vi kan utföra vårt uppdrag på bästa sätt. Översynen resulterade i ett antal utvecklingsområden. Under 2021 har vi utvecklat en ny strategi för myndigheten med långsiktiga målsättningar som beskriver hur vi ska bidra till bland annat målet för den offentliga upphandlingen. Vi har tagit fram nya processer för hur vi ska arbeta med våra olika verksamhetsområden och i slutet av året genomfördes en omorganisation. Slutligen utvecklade vi även vår strategiska kompetensförsörjning.

Inom ramen för kompetensförsörjningsarbetet gjorde vi flera workshoppar tillsammans med våra medarbetare där vi inventerade vilka yrkeskompetenser vi har behov av. Vi identifierade även ett antal grundkompetenser som ska vara gemensamma för alla medarbetare och vilka stödkompetenser vi har behov av. Kompetensförsörjningsarbetet utmynnade i en handlingsplan för vår kompetensförsörjning, den kommer uppdateras löpande när nya behov uppkommer. Planen ger oss en bild av kompetensbehoven och den ligger till grund för beslut om både rekryteringar och konsultavtal.

Tabell 18: Antal anställda och årsarbetskrafter

Resultatindikator		2017	2018	2019	2020	2021
Antal anställda (medelantal under året)	Kvinnor	47	55	57	49	49
	Män	21	23	26	25	24
	Totalt	68	78	83	74	73
Årsarbetskrafter, antal	Kvinnor	-*	47,2	49,8	42,8	40,9
	Män	-*	20,2	24,0	22,2	22,7
	Totalt		56,8	67,4	73,7	65,1

Källa: Arbetsgivarverket 2021.

* Uppgifter saknas, eftersom siffran inte dokumenterades 2017.

5.2 Arbetsmiljö

Under 2021 fortsatte Upphandlingsmyndighetens medarbetare att mestadels arbeta hemifrån till följd av smittspridningen av covid-19. Vi har kontinuerligt följt upp arbetsmiljön genom enkäter och individuella samtal mellan chef och medarbetare. Medarbetare har kunnat låna utrustning för att få en tillfredsställande arbetsmiljö hemma, och de har erbjudits digitalt stöd från företagshälsovården i hemmiljön. De som haft särskilda behov av att komma in till kontoret har kunnat göra det genom att boka en plats i förväg. Antalet tillgängliga platser har varit starkt begränsat.

De senaste enkäterna har visat röda siffror vad gäller upplevd arbetsbelastning. Vi har satt in olika insatser för att få ner den höga arbetsbelastningen, och höstens pulsmätning visade vissa förbättringar. I den mätningen svarade 42 procent nej på frågan om de har en rimlig arbetsbelastning, jämfört med 54 procent i vårens mätning. Det är en viss förbättring, men vi behöver arbeta vidare med frågan för att få en mer hälsosam

belastning. Företagshälsovården har anlitats för att ge både chefer och medarbetare stöd i att skapa en mer hälsosam balans i arbetet.

Den senaste pulsmätningen visade också att det finns fyra medarbetare som upplever kränkande särbehandling. Upphandlingsmyndigheten har nolltolerans mot kränkningar och därför har vi påmint alla medarbetare om rutinerna för att rapportera kränkande särbehandling. Under 2022 är planen att fortsätta arbetet med dessa frågor.

Den totala sjukfrånvaron har ökat till 4,5 procent, vilket är en ökning med drygt en procentenhet sedan 2020, se tabell 18. Det är korttidsfrånvaron som har ökat, medan långtidssjukfrånvaron i stället har minskat något sedan 2020. Långtidssjukfrånvaron var 73 procent jämfört med 83 procent året före. I gruppen anställda i åldern 30–49 år har sjukfrånvaron ökat från 2,4 procent till 6,9 procent, Ökningen kan möjligtvis ha samband med hög smittspridning av både covid-19 och influensa i slutet av året.

Tabell 19: Sjukfrånvaro 2017–2021, procent

Resultatindikatorer	2017	2018	2019	2020	2021
Total sjukfrånvaro	1,5 %	2,6 %	4,0 %	3,3 %	4,5 %
Kvinnor, sjukfrånvaro	1,7 %	2,6 %	5,5 %	4,7 %	5,8 %
Män, sjukfrånvaro	1,0 %	2,6 %	0,8 %	0,4 %	2,0 %
Långtidssjukfrånvaro (60 kalenderdagar eller mer) i förhållande till total sjukfrånvaro*	-	-	74,1 %	83,4 %	73,0 %
Anställda upp till och med 29 år, sjukfrånvaro**	-	-	-	-	-
Anställda 30–49 år, sjukfrånvaro	1,3 %	2,6 %	5,4 %	4,2 %	6,9 %
Anställda 50 år eller äldre, sjukfrånvaro	1,9 %	3,1 %	1,9 %	2,2 %	1,6 %

Källa: Arbetsgivarverket 2021.

* Uppgiften dokumenterades inte för 2017–2018.

** Sjukfrånvaro för anställda upp till och med 29 år redovisas inte, eftersom gruppen omfattar färre än 10 personer och det finns risk för att uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

5.3 Miljöledning

Upphandlingsmyndigheten ska ha ett miljöledningssystem enligt förordningen om miljöledning i statliga myndigheter. Under året utvecklade vi stöd så att medarbetarna kan analysera hur leveranserna som de ansvarar för stödjer våra kunder att uppnå målen i Agenda 2030. Våra analyser tydliggör orsakssambanden mellan det vi levererar och kundernas bidrag till Agenda 2030-målen, redan i planeringsfasen, och tanken är att våra leveranser i ännu högre grad ska stödja kunderna i detta arbete. Vår årliga miljörevision visade att dessa analyser genomfördes i ungefär hälften av verksamheten. Flera medarbetare som hade gjort analyserna såg tydliga vinster med dem. Det bidrog bland annat till en ökad helhetssyn på hållbarhet. Dessutom förbättrades förutsättningarna för att sprida stöden eftersom Agenda 2030 står högt på många av våra kunders agenda.

6 | 7 | 8
—|—|—
9 | 10

FINANSIELL REDOVISNING

Finansiell redovisning

6	Resultaträkning	52
7	Balansräkning	53
8	Anslagsredovisning	55
9	Tilläggsupplysningar och noter	56
10	Sammanställning över väsentliga uppgifter	66

6. Resultaträkning

(tkr)	Not	2021	2020
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		99 165	94 994
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	35	197
Intäkter av bidrag	2	6 325	4 853
Summa		105 525	100 045
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-68 631	-69 499
Kostnader för lokaler		-3 001	-3 211
Övriga driftkostnader	4	-29 376	-24 842
Finansiella kostnader	5	-1	-6
Avskrivningar och nedskrivningar	6	-4 517	-2 487
Summa		-105 525	-100 045
Verksamhetsutfall		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

7. Balansräkning

(tkr)	Not	2021-12-31	2020-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	7	11 108	8 729
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	8	0	292
Summa		11 108	9 021
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	9	217	414
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	10	97	405
Summa		314	818
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos andra myndigheter	11	2 578	2 330
Övriga kortfristiga fordringar	12	0	3
Summa		2 578	2 333
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	13	1 529	1 669
Summa		1 529	1 669
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	14	16	1 442
Summa		16	1 442
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	15	18 327	14 831
Summa		18 327	14 831
SUMMA TILLGÅNGAR		33 872	30 114

(tkr)	Not	2021-12-31	2020-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	16		
Balanserad kapitalförändring		0	0
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		0	0
Summa		0	0
Avsättningar			
Övriga avsättningar	17	705	579
Summa		705	579
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	18	11 459	9 554
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	19	2 501	2 214
Leverantörsskulder	20	7 953	9 299
Övriga kortfristiga skulder	21	1 066	1 032
Summa		22 979	22 099
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	22	8 372	6 726
Oförbrukade bidrag	23	1 633	308
Övriga förutbetalda intäkter	24	184	402
Summa		10 189	7 436
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		33 872	30 114

8. Anslagsredovisning

8.1 Redovisning mot anslag

Anslag (tkr)	Not	Ing. överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regl brev	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Uo 02 1:17 Ramanslag						
ap.1 Upphandlingsmyndigheten	25	-930	90 579	89 649	-89 665	-16
ap.2 Vägledningsfunktion för statsstödsfrågor	26	0	5 000	5 000	-5 000	0
Uo 18 1:1 Ramanslag						
Bostadspolitisk utveckling						
ap.4 Bostadspol. utv. - del till Upphandlingsmyndigheten	27	0	3 500	3 500	-3 500	0
Uo 21 1:2 Ramanslag						
Insatser för energieffektivisering						
ap.6 Energikrav i offentlig upphandling	28	0	1 000	1 000	-1 000	0
Summa		-930	100 079	99 149	-99 165	-16
Avslutade anslag (tkr)						
Uo 02 1:17 Ramanslag						
ap.4 Information om tillförlitliga produktionsvillkor i andra länder		0	0	0	0	0
Summa		0	0	0	0	0
SUMMA TOTALT		-930	100 079	99 149	-99 165	-16

9. Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

9.1 Tilläggsupplysningar

9.1.1 Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV):s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 25 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

9.1.2 Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 20 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. För egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter gäller beloppsgränsen 250 tkr och en livslängd på lägst tre år. Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 100 tkr. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år. Nuvarande hyreskontrakt löper till och med 2022-12-19. Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

3 år: Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter, datorer och kringutrustning

4 år: Övertagna inventarier från Konkurrensverket

5 år: Inredningsinventarier, övriga inventarier

5 år: Maskiner och andra tekniska anläggningar, bilar och transportmedel

Bärbara datorer liksom mobiltelefoner och läsplattor anses ha en kortare livslängd än 3 år och kostnadsförs därför direkt. Konst ses som en bestående tillgång och avskrivs inte.

Upphandlingsmyndigheten har beslutat att större anskaffningar av likartade tillgångar som uppgår till minst 50 tkr (exkl moms) ska betraktas som anläggningstillgångar. Förutsättningen för att tillgången ska bedömas som en helhet är att avskrivningstiderna är de samma liksom att anskaffningen skett vid samma tidpunkt och att faktureringen

sker samlat. Bokföringen sker då på ett gemensamt anläggningsnummer i ekonomisystemet.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

9.1.3 Ersättningar och andra förmåner

Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag	
	Ersättning i tkr
<i>Generaldirektör Inger Ek</i>	1 263
Inga andra uppdrag	
	Förmån i tkr
Rese- och bostadsförmån	92

Insynsråd / andra styrelseuppdrag	
	Ersättning i tkr
<i>Kerstin Ahlberg</i>	2
Inga andra uppdrag	
<i>Camilla Alfredsson</i>	0
RE:source (styrelseledamot)	
<i>Adnan Dibrani</i>	1
Ekonomistyrningsverkets insynsråd (ledamot)	
Statens ansvarsnämnd (ledamot)	
Riksdagens råd för Riksrevisionen (ledamot)	
<i>Agnes Hultén</i>	2
Inga andra uppdrag	
<i>Fredrik Jarl</i>	2
Gagnefsbostäder (styrelseordförande)	
Utveckling i Dalarna holding AB (styrelseordförande)	
Falun Borlänge Regionen AB (styrelseledamot)	
<i>Peter Norén</i>	2
Inga andra uppdrag	

Insynsråd / andra styrelseuppdrag	Ersättning i tkr
<i>Lars Skutholm</i>	2
Inga andra uppdrag	
<i>Carin Stoeckmann</i>	1
Byggmästarn i Skåne AB (ägare, VD, styrelseledamot)	
Svenskt näringsliv (styrelseledamot)	
Svenskt näringslivs verksamhetsstyrelse (styrelseledamot)	
Byggföretagen (styrelseordförande)	
Campus Helsingborg (styrelseledamot)	
Ratio (styrelseledamot)	
Tillväxt Landskrona AB (styrelseledamot)	

9.2 Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro redovisas i avsnitt 5.2 i resultatredovisningen.

9.3 Noter

9.3.1 Resultaträkning

(tkr)			2021	2020
Not	1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
		Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	0	3
		Icke statliga medel, 6 kap 1§ kapitalförsörjningsförordningen	1	0
		Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	34	195
		Summa	35	197
		Under 2020 medfinansierades del av myndighetens statistikrapport av andra organisationer, något som inte varit aktuellt under 2021. Detta förklarar de minskade intäkterna.		
Not	2	Intäkter av bidrag		
		Bidrag från statliga myndigheter	6 170	4 595
		Bidrag från EU:s institutioner	0	16
		Bidrag från övriga	155	242
		Summa	6 325	4 853
		Ökningen beror på att bidrag har erhållits från Vinnova under året för Uppdrag om att genomföra insatser för nyttiggörande och kommersialisering av innovation.		
Not	3	Kostnader för personal		
		Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	42 022	42 836
		<i>Varav lönekostnader ej anställd personal</i>	12	26
		Sociala avgifter	25 033	25 166
		Övriga kostnader för personal	1 576	1 497
		Summa	68 631	69 499
Not	4	Övriga driftkostnader		
		Reparationer och underhåll	16	35
		Reaförlust vid avyttring av anläggningstillgång	142	0
		Resor, representation, information	694	194
		Köp av varor	580	188
		Köp av utomstatliga tjänster	25 077	22 015
		Köp av inomstatliga tjänster	2 867	2 410
		Summa	29 376	24 842

(tkr)			2021	2020
		Ökning utgörs i huvudsak av köpta utomstatliga tjänster, bland annat som ett resultat av det interna organisationsarbetet, nya uppdrag samt ökad aktivitet i IT-projekt.		
Not	5	Finansiella kostnader		
		Övriga finansiella kostnader (ränte- /kursförluster)	1	6
		Summa	1	6
		Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2020-01-08 varit noll.		
Not	6	Avskrivningar och nedskrivningar		
		Immateriella anläggningstillgångar	4 012	1 898
		Byggnader och mark	197	197
		Maskiner, inventarier och övriga materiella anl. tillgångar	308	392
		Summa	4 517	2 487
		Under åren 2020 och 2021 har myndighetens digitala utveckling ökat och IT-system tagits i drift. I samband med färdigställandet påbörjas avskrivning och avskrivningskostnaderna ökar därmed successivt.		

9.3.2 Balansräkning

			2021-12-31	2020-12-31
Not	7	Balanserade utgifter för utveckling		
		Ingående anskaffningsvärde	9 891	1 935
		Årets anskaffningar	6 242	7 957
		Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	-389	0
		Summa anskaffningsvärde	15 745	9 891
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 163	-54
		Årets avskrivningar	-3 720	-1 109
		Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	246	0
		Summa ackumulerade avskrivningar	-4 637	-1 163
		Utgående bokfört värde	11 108	8 729
		Årets anskaffningar avser i huvudsak utveckling av IT-system, gällande ny digital plattform samt statistikuppdraget.		
Not	8	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
		Ingående anskaffningsvärde	3 796	3 796
		Summa anskaffningsvärde	3 796	3 796
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-3 504	-2 715
		Årets avskrivningar	-292	-789
		Summa ackumulerade avskrivningar	-3 796	-3 504
		Utgående bokfört värde	0	292
Not	9	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
		Ingående anskaffningsvärde	1 182	1 182
		Summa anskaffningsvärde	1 182	1 182
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-768	-571
		Årets avskrivningar	-197	-197
		Summa ackumulerade avskrivningar	-965	-768
		Utgående bokfört värde	217	414
Not	10	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
		Ingående anskaffningsvärde	3 065	3 065
		Summa anskaffningsvärde	3 065	3 065
		Ingående ackumulerade avskrivningar	-2 660	-2 268
		Årets avskrivningar	-308	-392
		Summa ackumulerade avskrivningar	-2 968	-2 660
		Utgående bokfört värde	97	405

			2021-12-31	2020-12-31
Not	11	Fordringar hos andra myndigheter		
		Fordran ingående mervärdesskatt	2 578	2 285
		Kundfordringar hos andra myndigheter	0	45
		Summa	2 578	2 330
		Högre kostnader i form av bokförda fakturor 2021 än 2020 har lett till ökad momsfordran.		
Not	12	Övriga kortfristiga fordringar		
		Utestående kreditfakturor	0	3
		Summa	0	3
Not	13	Förutbetalda kostnader		
		Förutbetalda hyreskostnader	729	721
		Övriga förutbetalda kostnader	800	948
		Summa	1 529	1 669
Not	14	Avräkning med statsverket		
		Anslag i icke räntebärande flöde		
		Ingående balans	512	166
		Redovisat mot anslag	4 500	1 000
		Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-5 012	-654
		Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	512
		Anslag i räntebärande flöde		
		Ingående balans	930	1 355
		Redovisat mot anslag	94 665	93 994
		Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-95 579	-94 419
		Fordringar avseende anslag i räntebärande flöde	16	930
		Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
		Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-5 012	-654
		Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	5 012	654
		Övriga fordringar /skulder på statens centralkonto	0	0
		Summa Avräkning med statsverket	16	1 442

			2021-12-31	2020-12-31
Not	15	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
		Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	18 327	14 831
		Summa	18 327	14 831
		<i>Belopp att reglera (+/-) för december mellan räntekontot och statens centralkonto</i>	0	512
		Beviljad kredit enligt regleringsbrev	7 000	7 000
		Maximalt utnyttjad kredit	0	0
Not	16	Myndighetskapital		
		Myndighetskapital saknas och därför redovisas inte någon specifikationstabell.		
Not	17	Övriga avsättningar		
		Avsättning för lokalt omställningsarbete		
		Ingående balans	579	453
		Årets förändring	126	126
		Utgående balans	705	579
		Under år 2022 planeras 300 tkr att tas i anspråk.		
Not	18	Lån i Riksgäldskontoret		
		Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
		Ingående balans	9 554	4 153
		Under året nyupptagna lån	6 564	7 894
		Årets amorteringar	-4 658	-2 493
		Utgående balans	11 459	9 554
		Beviljad låneram enligt regleringsbrev	16 000	12 000
		Utnyttjad låneram inklusive finansiell leasing	11 459	9 554
		Ökningen förklaras av lån för finansiering av i huvudsak två it-projekt; Digitala kunskapsnavet och Statistikdatabasen, se även ökade utgifter för utveckling.		
Not	19	Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
		Utgående mervärdesskatt	11	15
		Arbetsgivaravgifter	1 151	1 093
		Leverantörsskulder till andra myndigheter	1 340	1 107
		Summa	2 501	2 214
Not	20	Leverantörsskulder		
		Utomstatliga i Sverige	7 953	9 299

			2021-12-31	2020-12-31
		Summa	7 953	9 299
		Högre belopp på de fakturor som bokfördes under december 2021 än föregående år, men fler fakturor hann betalas före årsskiftet 2021 än före årsskiftet 2020. Därför skulden lägre, men momsfordran högre.		
Not	21	Övriga kortfristiga skulder		
		Personalens källskatt	1 066	1 032
		Summa	1 066	1 032
Not	22	Upplupna kostnader		
		Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	5 690	5 264
		Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	204	331
		Övriga upplupna kostnader	2 478	1 130
		Summa	8 372	6 726
		Som en följd av pandemin har antalet sparade semesterdagar ökat sedan föregående år, men ökningen är avsevärt lägre än vid årsskiftet 2020/2021.		
Not	23	Öförbrukade bidrag		
		Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	1 478	0
		Bidrag som erhållits från icke-statliga organisationer eller privatpersoner	155	308
		Summa	1 633	308
		<i>varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk: inom tre månader</i>	1 478	0
		Summa	1 478	0
		Ökningen utgörs av bidrag från Vinnova för Uppdrag om att genomföra insatser för nyttiggörande och kommersialisering av innovation, där hela bidraget för 2021 inte hann nyttjas. Inte heller bidrag för arbete med funktionshinderspolitiken hann nyttjas under året.		
Not	24	Övriga förutbetalda intäkter		
		Erhållna hyresrabatter för hela hyresperioden	184	368
		Förutbetalda intäkter från Difi	0	34
		Summa	184	402
		Den utgående balansen avser den hyresrabbatt som kommer att resultatföras under 2022. Det ursprungliga hyreskontraktet löper till och med 2022-12-19.		

9.3.3 Anslagsredovisning

<p>Not 25</p>	<p>Uo 02 1:17 ap.1 Upphandlingsmyndigheten Enligt regleringsbrevet disponerar Upphandlingsmyndigheten en anslagskredit på 2 867 tkr. Under året har myndigheten utnyttjat 16 tkr av krediten. Upphandlingsmyndigheten finansierar hela det negativa ingående överföringsbeloppet (-930 tkr) med årets tilldelade medel. Anslaget är räntebärande.</p>
<p>Not 26</p>	<p>Uo 02 1:17 ap.2 Vägledningsfunktion för statsstödsfrågor Enligt regleringsbrevet disponerar Upphandlingsmyndigheten inte någon anslagskredit på denna anslagspost. Anslaget är räntebärande.</p>
<p>Not 27</p>	<p>Uo 18 1:1 ap.4 Bostadspolitisk utveckling - del till Upphandlingsmyndigheten Enligt regleringsbrevet disponerar Upphandlingsmyndigheten inte någon anslagskredit på denna anslagspost. Av anslagsposten får 2 500 tkr användas för genomförandet av uppdraget att främja minskad klimatpåverkan vid offentlig upphandling av bygg-, anläggnings- och fastighetsentreprenader (Fi2020/01192). 2 500 tkr har använts till ändamålet. Av anslagsposten får 1 000 tkr användas för genomförandet av uppdraget om utvecklat stöd för hur kvalitetsfrågor som avser arkitektur och gestaltad livsmiljö kan tas tillvara vid offentlig upphandling (Fi2020/02740). 1 000 tkr har använts till ändamålet. Anslaget är räntebärande.</p>
<p>Not 28</p>	<p>Uo 21 1:2 ap.6 Energikrav i offentlig upphandling Enligt regleringsbrevet disponerar Upphandlingsmyndigheten inte någon anslagskredit på anslagsposten. Anslagsposten får användas för stöd och metodutveckling kring energikrav vid offentlig upphandling. Anslaget är icke räntebärande.</p>

10. Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2021	2020	2019	2018	2017
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	16 000	12 000	10 000	5 000	5 000
Utnyttjad	11 459	9 554	4 153	3 185	3 979
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	0	1	11	0
Räntekostnader	0	0	18	92	73
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	35	197	534	446	203
Anslagskredit					
Beviljad Uo 02 1:17 ap.1	2 867	2 832	5 698	2 821	0
Utnyttjad Uo 02 1:17 ap.1	16	930	1 355	1 533	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande Uo 02 1:17 ap.1	0	0	0	0	11 263
Anslagssparande Uo 02 1:17 ap.2	0	0	0	1 176	
Anslagssparande Uo 02 1:17 ap.3	-	-	0	565	
Bemyndiganden	Ej tillämpligt				
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	63,6	65,1	73,7	67,37	56,8
Medelantalet anställda (st)**	73	74	83	78	68
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 588	1 498	1 363	1 494	1 414
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

** I beräkningen av medelantalet anställda samtliga år är inte eventuellt tjänstledig personal frånräknad.

Bilagor

I nedanstående bilagor beskriver vi vissa resultatindikatorer mer detaljerat för att tydliggöra vad vi mäter med indikatorn.

Bilaga 1. Om resultatindikatorer

Vi följer upp genomslaget för våra digitala stöd och tjänster med resultatindikatorerna:

- antal besök
- antal sidvisningar.

Resultatindikatorn antal besök bygger på variabeln ”sessioner” i vårt webbanalysverktyg. Det är ett mått på om någon (till exempel ett visst IP-nummer från en dator) har besökt en webbplats. Indikatorn mäter alltså inte om besökaren har tagit till sig information eller om besökaren ansåg att informationen var relevant. Vidare kan det vara så att en och samma person står för flera besök.

Resultatindikatorn antal sidvisningar bygger på variabeln ”unika sidvisningar” i vårt webbanalysverktyg. En sidvisning definieras som en visning av en sida på webbplatsen. Om användaren uppdaterar sidan räknas detta som en ny sidvisning. Om användaren navigerar till en annan sida och sedan går tillbaka till den ursprungliga sidan, registreras också detta som en ny sidvisning. Vid unika sidvisning räknas enbart en visning av sidan per session.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Solna 2022-02- 22

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Inger Ek', followed by a long horizontal line extending to the right.

Inger Ek

Generaldirektör

